QUADERN DE CLÀSSICA

02

TEMPORADA 2018-2019

ELS CONCERTS, COMPOSITORS DESTACATS I LES OBRES

David Puertas Esteve

Orquestra Simfònica Sant Cugat

CONSORCI DEL CENTRE CULTURAL I TEATRAL LA MASSA VILASSAR DE DALT

La portada

"La Música". Fragment del Fris Beethoven de Gustav Klimt

El 1902 Klimt va crear un dels seus treballs més coneguts per a una exposició a l'edifici de la **Secessió Vienesa**, *El fris Beethoven*.

Tota l'exposició va ser un homenatge a Ludwig van Beethoven. El monumental fris de Klimt donava la benvinguda als visitants que creuaven l'entrada de l'edifici. Amb aquesta ornamental i opulenta "simfonia pictòrica", de 34 metres d'ample i 2 metres d'alt, Klimt va pretendre immortalitzar la "novena" de Beethoven i la interpretació que en va fer Richard Wagner.

Els contemporanis de l'època van quedar impressionats per aquesta obra i encara segueix impressionant en l'actualitat. Acabada l'exposició un col·leccionista la va comprar el 1903, la va treure de la paret i la va dividir en set peces. El 1973 la República d'Àustria va comprar la valuosa obra, la va restaurar i des de el 1986 està exposada al públic en una sala de la **Secessió** especialment creada per a això.

QUADERN
DE CLÀSSICA

02

TEMPORADA
2018-2019

ELS CONCERTS, COMPOSITORS DESTACATS I LES OBRES

David Puertas Esteve

Generalitat de Catalunya
Institut Català
de les Empreses Culturals

Diputació
Barcelona

L'autor

David Puertas Esteve és divulgador musical, llicenciat en Ciències de la Informació i professor de Flabiol. Actualment és professor de música a l'Institut Can Puig de Sant Pere de Ribes i col·laborador habitual de les institucions musicals més rellevants del país. Després d'haver tocat totes les tecles en el món de la música (com a intèrpret, director, compositor, professor, musicòleg i gestor) ha descobert que la seva dèria és explicar la música en articles, llibres, conferències, programes de ràdio i televisió i qualsevol altre format on pugui apropar al públic la seva experiència sobre l'art dels silencis i els sons. És autor d'una cinquantena d'espectacles musicals i d'una dotzena de llibres, entre els que destaquen *100 coses que has de saber de l'òpera* (2016), *Anem a concert* (2010), *Música encreuada, els enigmes musicals* (2004), i *Deu edicions de Sidokus: el sudoku musical* (2006-2009). Enguany col·labora per primer cop amb els Concerts de Clàssica del Teatre-Auditori La Massa de Vilassar de Dalt.

Edita: Fundació Privada MÚSICA SIMFÒNICA I DE CAMBRA

CONSORCI DEL CENTRE CULTURAL I TEATRAL LA MASSA VILASSAR DE DALT

Edició: Setembre 2018
Autor: David Puertas Esteve
Disseny: Pànxing Comunicació
Orquestra Simfònica Sant Cugat - simfonica.cat - music@simfonica.cat
Teatre La Massa - teatrelamassa.cat

Quadern per a la distribució gratuïta entre els assistents als **Concerts de Clàssica** al Teatre-Auditori de Sant Cugat, al Teatre-Auditori La Massa de Vilassar de Dalt i als **Concerts de Cambra** de la Sala Roser Carrau de Vilassar de Mar.

Sumari

Concerts simfònics

VILASSAR DE DALT I SANT CUGAT

QUATRE NOTES SOBRE "LA CLÀSSICA" 9

Clàssica de debò? 10
I si no m'agrada la clàssica? 11

COMPOSITORS DESTACATS 2018-2019 13

#1 FELIX MENDELSSOHN 14

Repertori 15
El compositor 16
Les obres 18

#2 DMITRI XOSTAKÓVITX 20

Repertori 21
El compositor 22
Les obres 24

UN CONTE MUSICAL *Concert familiar* 26

Repertori 27
L'obra 28

#3 CONCERT DE CAP D'ANY 30

Repertori 31
Les obres 32

#4 CONCERT DE LA BANDA 34

Repertori 35
Les obres 36

#5 GRAN CONCERT SIMFÒNIC 38

Repertori 39
Les obres 40

#6 ELS PLANETES DE HOLST 42

Repertori 43
El compositor 44
Les obres 46

#7 CONCERT DE SANT JORDI 48

Repertori 49
El compositor 50
Les obres 52

Concerts de cambra

SANT CUGAT I VILASSAR DE MAR

CONCERTS DE CAMBRA 55

#1 MÚSICA DE PEL·LÍCULES 56

Repertori 57
Les obres 58

#2 MÚSICA ANTIGA 62

Repertori 63
Les obres 64

#3 MÚSICA CLÀSSICA 66

Repertori 67
Les obres 68

#4 MÚSICA BARROCA 70

Repertori 71
Les obres 72

#5 MÚSICA I POESIA 74

Repertori 75
Les obres 76

#6 ROMANTICISME MUSICAL 78

Repertori 79
Les obres 80

1750...1800 82

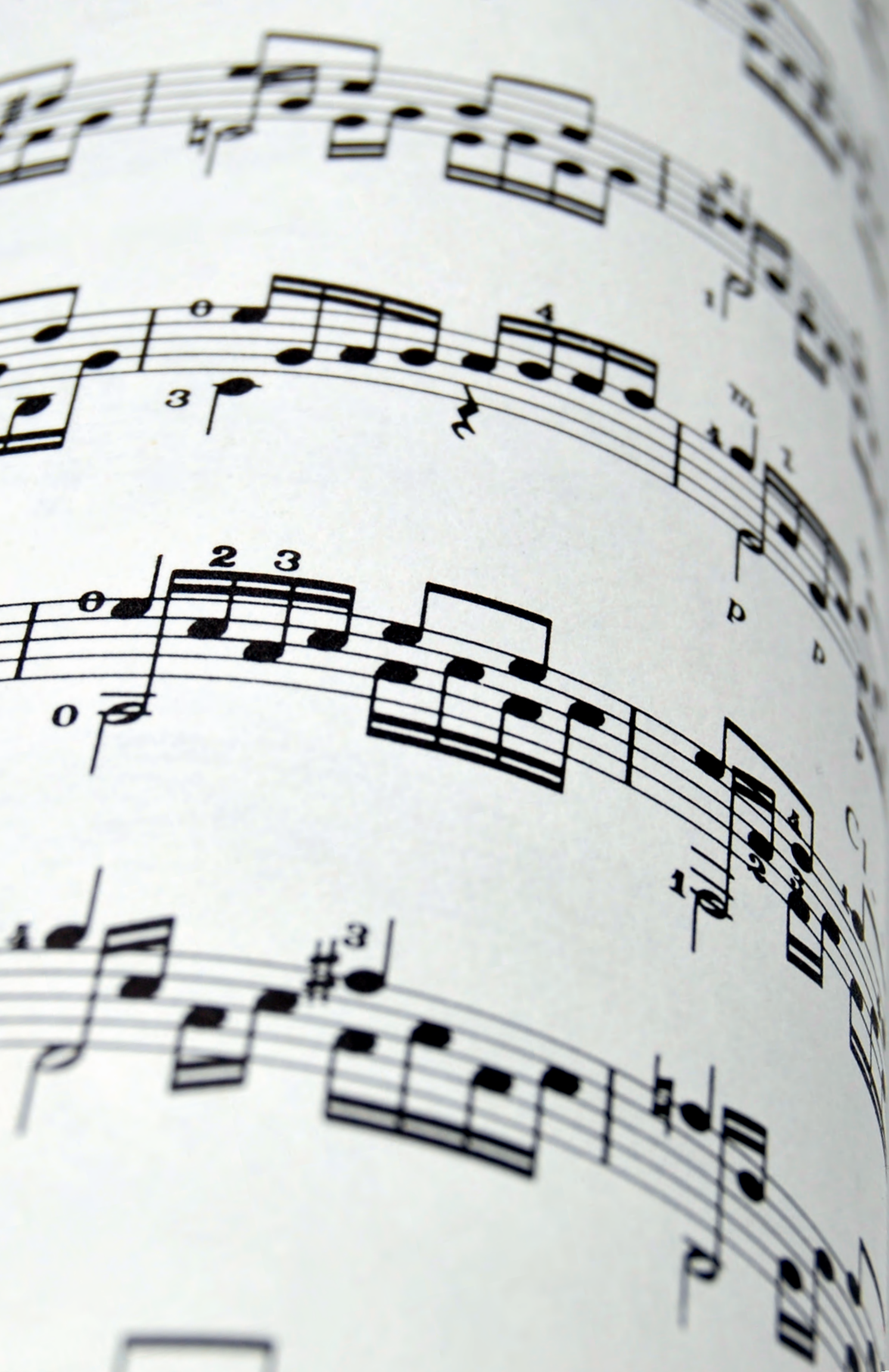

Quatre notes sobre "la clàssica"

M'encanta la música i això vol dir que a vegades em deixa encantat, però d'altres em fa sentir nostàlgia, o joia, o em transporta a mons màgics, o m'asserena l'esperit, o m'activa amb el seu ritme, o m'acompanya en les meves cabòries. La música em remou per dintre, fa vibrar la meva ànima i el meu cor.

La música clàssica ha estat durant segles la principal responsable d'aquesta funció. Ara, per sort, podem triar la música que vulguem i l'accés a ella és molt fàcil: potser ens ve més de gust una mica de jazz, o unes havaneres, o una mica de rock clàssic, o de flamenc... Però la clàssica segueix sent la gran portadora d'emocions. En aquestes pàgines que teniu a les mans podreu llegir un grapat de coses sobre música clàssica. Algunes seran un descobriment i d'altres segur que ja les sabeu, però estan explicades per un apassionat de la música, per algú que l'ha viscuda i escoltada des de ben petit perquè li va tocar néixer en una família de músics.

He tingut la sort de seure davant d'un faristol en mig d'una orquestra i interpretar música clàssica, de dirigir-la, d'escoltar-la, de copiar-ne les partitures, de programar-la, d'analitzar-la, de gravar-la i fins i tot d'intentar compondre'n. Però al cap dels anys he descobert que, com millor m'ho passo, és explicant-la. O, si més no, intentant-ho. Perquè això d'explicar la música és una mica contradictori: al final sempre t'adones que no hi ha res millor que escoltar-la.

El cicle de concerts que us presentem enguany ens proposa moltes obres i totes elles ben diferents: que cadascú busqui i remeni i esperem que acabi trobant la que més li agrada, la que més el fa vibrar. I no oblideu que escoltar la música a l'ordinador, al mòbil o a la tele està molt bé, però com la música en directe no hi ha res: és l'experiència total.

Clàssica de debò?

"Música clàssica" vol dir moltes coses, algunes de molt concretes i d'altres de més generals. Però "música clàssica" és, sobretot, una etiqueta. Sí: una etiqueta molt gran que —com totes les etiquetes— a vegades ens facilita saber de què estem parlant, i a vegades ens ho complica. Comencem pel més concret: la música clàssica és aquella que es va escriure durant el període històric anomenat **Classicisme**, si fa no fa entre els anys **1750 i 1800***. En aquest curt període van compondre la seva música autors tan importants com Haydn, Mozart o Beethoven. I ja està. Prou. La "música clàssica" va durar 50 anys. Alguns puristes, alguns musicòlegs i alguns venedors de discos (encara en queda algun) defensen a capa i espasa que aquella és la música "clàssica, clàssica" de veritat. Que la resta no és clàssica: pot ser música renaixentista, o barroca, o del Romanticisme, o música serial, o minimalista...

El comú dels mortals, però, fem servir l'etiqueta "música clàssica" d'una forma molt més generosa amb una accepció que va més enllà de les obres escrites exclusivament en aquell període històric. Per extensió, anomenem "música clàssica" a tota aquella música que s'assembla a la de Haydn, Mozart i Beethoven, ja sigui pel seu estil o per la seva forma, estructura, concepte o instrumentació. És a dir, que anomenem "música clàssica" a tota aquella música de concert que es canta i es toca amb orquestres o grups de cambra formats per instruments "clàssics" (violí, violoncel, flauta, oboè...). Això vol dir que també anomenem "clàssica" a la música de Brahms o Txaikovski (que són autors del segle XIX) i també en diem "clàssica" de la música de Ravel, Bartók o Bernstein, que són autors del segle XX.

De fet, totes les col·leccions de discs de música clàssica inclouen obres des de l'any 1500 fins als nostres dies, i al nostre cicle "Concerts de clàssica" que us oferim enguany trobareu música dels segles XIX, XX i XXI en perfecta harmonia, cosa que demostra que "la clàssica" depassa de llarg els escassos 50 anys del període del Classicisme. "Música clàssica" és l'etiqueta més

* veure pàgina 82

gran que puguem imaginar: ho inclou gairebé tot, mentre hi hagi pel mig un violí, o una flauta, o una soprano, i mentre apareguin a la partitura paraules com "sonata" o "simfonia".

Hi ha qui, per definir la música clàssica, la contraposa a la música popular i, per a fer-ho, ha inventat un sinònim molt esclaridor: música culta. Aquesta opció considera que la música clàssica és més "elevada" que la popular, més intel·lectual, més tècnica, en definitiva, més exclusiva. Però per definir la clàssica no cal contraposar-la a res: totes les músiques el que pretenen és arribar al públic, comunicar-s'hi, remoure'l per dins i transmetre emocions. Cada música ho fa a la seva manera, amb els seus recursos, però l'objectiu és el mateix. A més, la frontera entre la clàssica i la popular sovint és molt difosa: danses, divertimentos, cançons, valsos de Strauss, música de cinema...

El concepte "música clàssica" és, doncs, molt ampli: inclou música actual i obres escrites fa 500 anys; la diversitat d'estils és aclaparadora, es pot fer amb dotzenes d'instruments diferents, utilitza paraules específiques com "sonata", "obertura" o "preludi"; algunes obres són per a un instrument sol i d'altres per a una orquestra de 100 músics i 200 cantants; acostuma a interpretar-se en auditoris... En definitiva: que de clàssica n'hi ha per a tots els gustos i, per sort, no ens l'acabarem mai.

I si no m'agrada la clàssica?

Doncs sí, això passa sovint. Hi ha gent que assegura que la clàssica no li agrada: perquè les obres duren massa, o perquè no s'entén res del que diuen els cantants, o perquè no saben quan s'ha d'aplaudir, o perquè la música així, sola, sense vídeo, ni lletra, ni dansa, no els diu res... Bé, acceptem-ho: hi ha gent a qui no li agrada la clàssica. Ara bé, si esteu llegint això, segur que no és el cas vostre. A mi tampoc no m'agrada el futbol americà, aquell on van tots disfressats amb robes inflades i porten casc i tot. Però potser és perquè no l'entenc: veig gent corrent amunt i avall, aturant-se cada dos per tres, a vegades no veig ni la pilota (em sembla que no es diu pilota...), però una vegada vaig mirar-ne una estona per la tele amb un bon amic que m'anava explicant què passava a cada moment i, ves per on, ho vaig trobar interessant i divertit. No m'he convertit en un fan incondicional, però ara començo a trobar-li el gustet. Si de tant en tant, tot fent zàping, trobo que a la tele apareixen aquests corrent com a bojos i donant-se trompades... m'hi entretinc una estona. Em faltaria fer el pas definitiu: anar a veure un partit en directe, en viu. Si hi vaig, això segur, hi aniré amb el meu amic i me l'asseuré al costadet!

Conèixer és el primer pas per estimar, i la música clàssica es gaudeix més si se la coneix una mica. Si teniu algun amic que es declara classicofòbic, regaleu-li aquest llibret i porteu-lo a un dels nostres concerts. Us l'asseieu al costat i ho gaudiu plegats. Segur que, a la mitja part, us farà mil preguntes! Aquestes pàgines l'únic que pretenen és donar quatre idees per comprendre una mica millor el món de la música clàssica, les obres que s'interpretaran en el nostre cicle, i així poder apropar-les a tothom. De tota manera, la clàssica requereix una mica d'esforç: si el vostre amic hi vol entrar de veritat hi haurà de posar una mica de part seva. L'esforç, però, serà saludable i agradable: es tracta d'obrir la ment i el cor, de sortir de l'àrea de confort musical durant una estona per conèixer altres realitats sonores.

La música —la clàssica també— només té una finalitat: moure'ns per dintre. I a cadascú de nosaltres ens mourà d'una manera o d'una altra, però cal deixar que entri: que entri el so, que entrin els diferents timbres, els ritmes, els moviments dels músics, l'olor de l'auditori, les reaccions de la gent... I si ho fem de forma sincera i sense prejudicis, segur que la música clàssica ens emocionarà.

Això sí: la clàssica és tan diversa que potser caldrà buscar una mica abans no trobem aquella que realment ens agrada, o la que ens resulta més adequada segons el moment. Jo, als 15 anys, vaig descobrir la música d'Erik Satie i vaig tenir una revelació: pensava que amb allò ja en tindria prou per viure, que no hi havia res millor. Però al llarg de la vida n'he anat tenint altres d'il·luminacions musicals (Mompou, Bartók, Pärt, Cabezón, Nyman, Gerhard, Britten, Varese...) i espero no parar de tenir-ne perquè, en la clàssica, descobrir obres i autors és un fet molt habitual.

Als que no els agrada la clàssica només cal que els recordeu que el 80% de la música de cinema que escolten en les pel·lícules respon totalment al concepte de "música clàssica". Potser no ens hi fixem gaire perquè la imatge pesa molt, però les bandes sonores es basen, des que existeix el cinema sonor, en les estructures, timbres i recursos de la clàssica. Pot ser una bona manera de començar a parar l'oïda!

Però si algú no hi entra, doncs no hi entra. Què hi farem! Però insisteixo: anar a un concert de música clàssica és una experiència enriquidora, vital i energètica que val la pena descobrir. I si, per aquelles coses de la vida, l'experiència els enganxa, que no hi lluitin en contra! Digueu-los que aquí, ben a prop de casa, tenim un cicle de "Concerts de clàssica" que els encantarà.

David Puertas Esteve, músic i periodista

Compositors Destacats 2018-2019

Al llarg de la present temporada, al Teatre La Massa de Vilassar de Dalt sonaran obres de 25 compositors diferents. D'entre tots ells en volem destacar quatre que tindran un paper rellevant al llarg dels diferents concerts:

Felix Mendelssohn

A qui dediquem el primer programa amb la interpretació de dues de les seves millors obres: la *Simfonia Italiana* i *El somni d'una nit d'estiu*.

Veure pàgina 16

Dmitri Xostakóvitx

El més gran simfonista del segle XX que serà el protagonista del concert del mes de Santa Cecília, patrona de la música, amb l'*Obertura Festiva* i el *Concert per a piano núm. 2*.

Veure pàgina 22

Gustav Holst

A qui està dedicat el concert del mes de març titulat com la seva obra més destacada: *Els planetes*.

Veure pàgina 44

Nikolái Rimski-Kórsakov

Que protagonitzarà el Concert de Sant Jordi amb la seva obra simfònica més literària i popular: *Shéhérazade*, sobre les històries de *Les mil i una nits*.

Veure pàgina 50

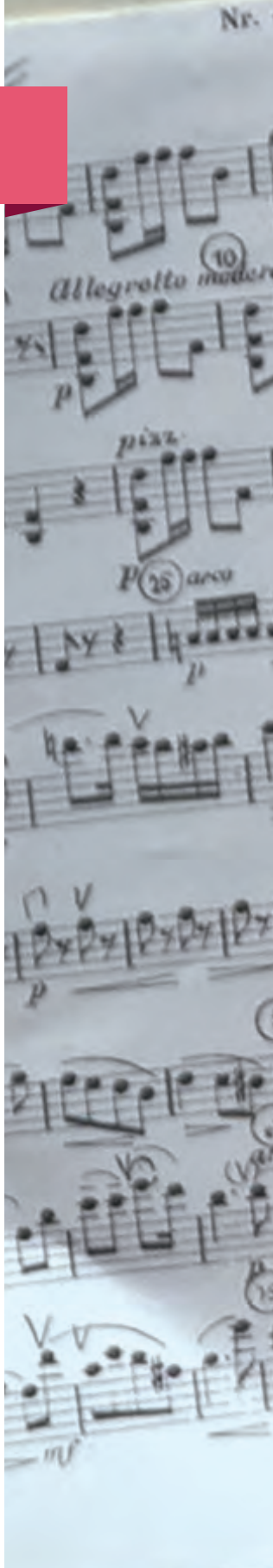

Felix Mendelssohn

#1 FELIX MENDELSSOHN

CONCERT SIMFÒNIC

Orquestra Simfònica Sant Cugat

Begoña Alberdi, soprano
Georgina Reyner, mezzosoprano
Josep Ferré, director
Joan Berlanga, narrador
Anna Calvo, producció visual

Repertori

■ **Simfonia núm. 4 en La major, op. 90 "Italiana"**
- *Allegro vivace*
- *Andante con moto*
- *Con moto moderato*
- *Saltarello: Presto*

intermedi

■ **Somni d'una nit d'estiu, op. 61**
- *Obertura*
- *Scherzo*
- *Melodrama*
- *Cançó amb cor*
- *Melodrama*
- *Intermezzo*
- *Melodrama*
- *Nocturn*
- *Melodrama*
- *Marxa nupcial*
- *Melodrama*
- *Un ball de Rüpeln (Dansa dels comediants)*
- *Melodrama*
- *Final*

Teatre-Auditori La Massa
Vilassar de Dalt
7 d'octubre de 2018 - 19 h

Teatre-Auditori Sant Cugat
18 d'octubre de 2018 - 21 h

Felix Mendelssohn

El compositor

1809-1847

Felix Mendelssohn va néixer a la ciutat alemanya d'Hamburg el 1809 i va morir a Leipzig el 1847, als 38 anys. La seva família, rica i benestant, va preocupar-se de que rebés una educació completa en totes les disciplines, especialment en les artístiques i així, als 15 anys, ja destacava com a autor de poemes, pintor d'aquarel·les i compositor de simfonies (però també com a expert en els clàssics grecs i com a jugador de cartes, de billar i d'escacs). En la música va ser especialment precoç: als 9 anys va fer el seu primer concert com a pianista, als 11 va escriure la primera de les seves simfonies per a orquestra de corda i als 16 anys va estrenar la primera òpera. Aquell mateix any va presentar la seva obra número 20 (l'*Octet per a cordes*) i, un any després, va compondre una obra que, amb el pas del temps, esdevindria una de les més famoses del seu catàleg: una obertura per a ser interpretada abans de la funció teatral de l'obra de Shakespeare *El somni d'una nit d'estiu*.

Felix Mendelssohn va ser net del filòsof Moses Mendelssohn i fill d'un banquer que només ha passat a la història per una frase que solia repetir: "Sempre he estat el fill de Mendelssohn –en referència a Moses– i ara sóc el pare de Mendelssohn –en referència al seu fill Felix–". Encara que el pare (que es deia Abraham) només aparegui en la història per aquesta frase, la música de Mendelssohn fill està en deute amb ell ja que gràcies als diners que va invertir en la seva educació, Felix va poder tenir els millors mestres i fins i tot va poder fer substanciosos "viatges d'estudis" que es van allargar durant anys i gràcies als quals va poder conèixer la vida musical d'Anglaterra, Alemanya, Àustria, Itàlia, Suïssa i França. Es va estimar molt la seva germana Fanny, que també era compositora, i alguns crítics diuen que hi ha petites obres de Felix Mendelssohn per a piano o per a piano i veu que, en realitat, són de la seva germana, però les publicava ell amb el seu nom ja que en aquella època era molt difícil per a una dona poder fer carrera musical.

Retrat d'Abraham Mendelssohn pare de Felix

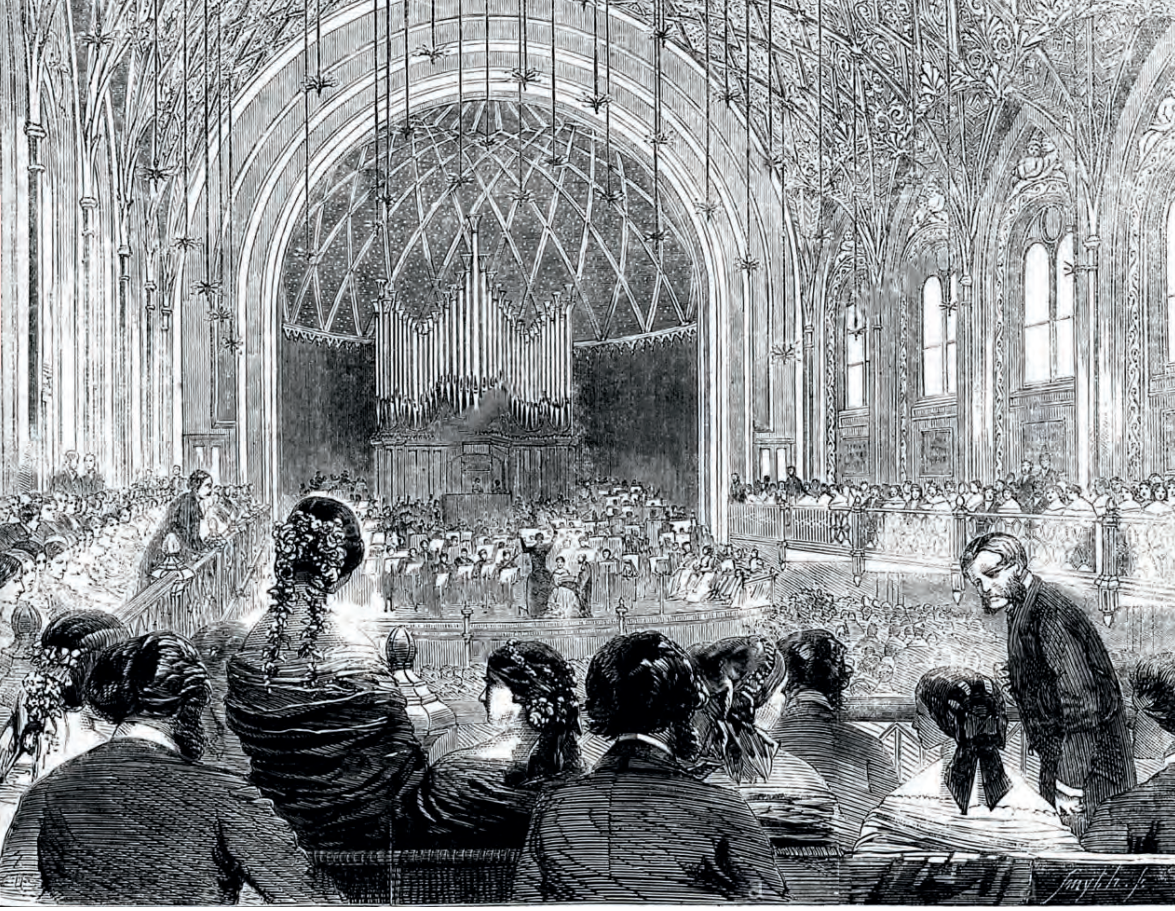

St James 'Hall, Londres, s.XIX. Gravat obra de Frank Bridge, 1858

A més de la faceta de compositor es va prodigar com a pianista, com a director d'orquestra i com a pedagog. Va fundar el Conservatori de Leipzig, va viatjar infatigablement per tota Europa i va contribuir definitivament al redescobriment de les obres de Johann Sebastian Bach amb la re-estrena (després d'un segle de silenci) de la *Passió Segons Sant Mateu*. També va difondre les obres dels seus contemporanis: Beethoven, Schubert, Berlioz, Liszt, Wagner, etcètera. A les seves principals obres simfòniques (que citem al següent paràgraf), caldria afegir-hi la resta d'obres del seu catàleg (més de tres-centes) que inclou obres per a piano, per a orgue, per a grups de cambra, més de cent cançons, motets, cantates, cànons, música coral, etcètera.

Les seves obres més importants són les dotze simfonies per a orquestra de corda que va compondre entre els 11 i els 14 anys, les cinc simfonies per a gran orquestra (destaquen la núm. 2 anomenada "*Himne de lloança*", la núm. 3 "*Escocesa*", la núm. 4 "*Italiana*" i la núm. 5 "*Reforma*"), la música per a *El somni d'una nit d'estiu*, dos concerts per a violí (el més conegut és el segon que porta el número d'opus 64), dos concerts per a piano i oratoris com *Paulus* o *Elies*.

Compositors de la temporada (Simfònica)

- Gioachino Rossini 1792-1868
- **Felix Mendelssohn 1809-1847**
- Johann Strauss (Jr.) 1825-1899
- Eduard Strauss 1835-1916
- Emile Waldteufel 1837-1915
- Piotr I. Txaikovski 1840-1893
- Rimski-Kórsakov 1844-1908
- Hubert Parry 1848-1918
- Edward Elgar 1857-1934
- Ralph V. Williams 1872-1958
- Gustav Holst 1874-1934
- Juli Garreta 1875-1926
- Irving Berlin 1792-1868
- Sergei Prokofiev 1891-1953
- Darius Milhaud 1892-1974
- Dmitri Xostakóvitx 1906-1975
- Benjamin Britten 1913-1976
- Vincent Persichetti 1915-1987
- Wojciech Kilar 1932-2013
- Claude-M. Schönberg 1944
- Paul Hart 1945
- Salvador Brotons 1959
- Julie Giroux 1961
- Miquel Ortega 1963
- David Bozzo 1980

Les obres

- **Simfonia núm. 4 en La major, op. 90 "Italiana"**
- **El Somni d'una nit d'estiu, op. 61**

Mendelssohn va néixer en una família rica i va aprofitar-ho: als 14 anys ja era un bon pintor, un precoç amant dels clàssics grecs i llatins, un gran jugador d'escacs i un intèrpret brillant de piano, violí i violoncel. Però va viure massa depressa: va marxar als 38 anys deixant-nos una música intensa, viva, passional i plena d'optimisme.

Fòrum romà

El primer viatge que va fer Mendelssohn va ser a Anglaterra (1829) i el segon (1830-31) a Itàlia, amb una llarga temporada a Roma. Segons va escriure ell mateix: "A Itàlia la música no l'he trobada en l'art en si, sinó en les runes, els paisatges i l'alegria de la natura." L'esbós de la que seria la seva *Simfonia Italiana* data del 1830, però l'obra no va quedar enllestida fins el 1833. L'estrena es va fer el dia 13 de maig de 1833 a la Societat Filharmònica de Londres, entitat que li havia encarregat l'obra (la mateixa institució que 15 anys abans havia encarregat la *Novena* a Beethoven). La Italiana va tenir un gran èxit des del dia de l'estrena. La seva popularitat es deu en gran part a la gràcia i la bellesa dels seus temes, començant pel que encapçala el primer moviment —àgil, alegre i enèrgic—, seguint per la dolça balada del segon moviment, i acabant amb el tema de la tarantel·la napolitana que clou l'obra. Cal aclarir que és la tercera simfonia que va compondre, encara que porti el número 4: cronològicament, la *Simfonia núm. 3 "Escocesa"* va ser composta amb posterioritat, però es va publicar primer.

Mendelssohn va estrenar les seves primeres obres als 12 anys dirigint una orquestra de corda que el seu pare va contractar per a ell, per a que pogués assajar aquelles "simfonies" que el noi havia escrit. Quan ja en tenia 15, Felix li va demanar al seu pare una orquestra simfònica per poder estrenar la gran *Simfonia núm. 1* que acabava de compondre com a regal d'aniversari per a la seva germana. I als 17, va escriure l'Obertura per a *El somni d'una nit d'estiu*. Quinze anys més tard (1842), quan Mendelssohn ja era un músic madur i famós, el rei de Prusia Frederic-Guillem IV li va encarregar la composició de música per a tota la comèdia, amb el resultat de 13 números més, a part d'aquella obertura, entre els que hi ha la més coneguda de les seves obres: la Marxa nupcial. La música que Mendelssohn va repartir al llarg de l'obra és fresca, simpàtica i d'una gran bellesa. Té moments dolços, com el "*Nocturn*" amb les trompes que ens transporten al món màgic de les fades, o enèrgica, com la "Fanfara" que acompanya el banquet de l'últim acte, o ballable, com la "*Dansa dels comediants*" (on hi podem sentir fins i tot el renill d'un ruc!), o el famós "*Scherzo*", joganer i dificilíssim d'interpretar amb notes curtes i rapidíssimes, o la simpàtica "*Marxa fúnebre*" plena d'ironia i el meravellós "*Intermezzo*" una sèrie d'onades que venen i van imitant les corredisses de les fades entre les branques del bosc màgic. L'estrena es va celebrar el 14 d'octubre de 1843 a Postdam.

La baralla d'Oberon i Titània per Joseph Noel Paton, 1849

Dmitri Xostakóvitx

#2 DMITRI XOSTAKÓVITX

CONCERT SIMFÒNIC

Orquestra Simfònica Sant Cugat

Tito García González, piano
Miquel Ortega, director convidat

Repertori

■ **Obertura Festiva, op. 96** de Xostakóvitx

■ **Concert per a piano i orquestra núm. 2, op.102** de Xostakóvitx
- *Allegro*
- *Andante*
- *Allegro*

Tito García González, piano

intermedi

■ **Suite de danzas iberoamericanas** de Miquel Ortega
- *Introducció - Fanfarria*
- *Zamba (Argentina)*
- *Cumbia (Colombia)*
- *Corrido (México)*
- *Choro (Brasil)*
- *Mambo (Cuba)*

Teatre-Auditori Sant Cugat
2 de novembre de 2018 - 21 h

Teatre-Auditori La Massa
Vilassar de Dalt
4 de novembre de 2018 - 19 h

Dmitri Xostakóvitx

El compositor

1906-1975

Dmitri Xostakóvitx va néixer a Sant Petersburg el 1906 i hi va morir el 1975. Va ser el compositor oficial del règim soviètic a partir de 1942, quan la seva *Simfonia núm. 7*, "*Leningrad*", va obtenir un èxit fulgurant arreu. Abans, però, Stalin l'havia castigat en diferents ocasions, perquè considerava el seu llenguatge poc adequat a les directrius del partit, i l'havia fet retractar d'algunes partitures considerades ofensives per al poble. Entre l'instint de supervivència i el geni gran simfonista, Xostakóvitx va anar creant una obra complexa i abundant que, amb el temps, s'ha guanyat un lloc entre les millors del segle XX. De la seva producció musical destaquen, per sobre de tot, les seves quinze simfonies i els seus quinze quartets de corda. A banda d'aquestes trenta obres, en va fer unes 120 més, entre concerts, cançons, música de cambra, música per a pel·lícules i òperes.

"Crec que els compositors que més han influit en la meva obra són Bach i Mussorgski". Amb aquestes paraules, Xostakóvitx deixava clar que la tradició, la modernitat i la música popular eren tres pilars bàsics de la seva música. Malgrat que es va passar la vida fent equilibris amb el seu llenguatge musical per no ser censurat pels camarades dirigents, Xostakóvitx va aconseguir un estil molt personal que s'aixeca sobre aquests tres fonaments: en primer lloc la tradició (no solament el respecte als clàssics, sinó el domini absolut de la tècnica i de la forma), en segon lloc la modernitat (sense arribar a adoptar tècniques serials, va inno-

Lenin i Stalin ho controlaven tot, fins i tot la cultura

var —com ja ho havia fet Mussorgski— en diferents aspectes de l'harmonia, del ritme i del timbre) i, en tercer lloc, la música d'arrel popular. Per a Mussorgski, la música del poble era sinònim d'autenticitat, mentre que Xostakóvitx va viure sempre la música del poble com una mostra del control burocràtic, polític i fins i tot artístic que els líders comunistes van exercir durant tants anys. Per a Xostakóvitx el concepte "poble" havia de recuperar l'autenticitat de l'època de Mussorgski, però no va ser possible. El rígid control que Lenin i Stalin van imposar, va obligar Xostakóvitx a escriure una música per al poble, però carregada de segones lectures entre línies. Com ell mateix deia: "Qui sàpiga escoltar, entendrà". Aquests equilibris a vegades li van valdre la condemna per part del poder i d'altres, les més altes condecoracions. Aquesta "llibertat encadenada" —en paraules d'Albert Sampablo— defineix la vida i l'obra d'un dels autors més importants del segle XX.

La seva primera simfonia amb majúscules és la *Quarta*. Es tracta d'una obra començada l'any 1936 —l'autor ja tenia 30 anys— però que no es va estrenar fins vint-i-cinc anys més tard per les pressions polítiques que va rebre. Els fets van anar així: La segona òpera de Xostakóvitx —*Lady Macbeth de Mtzensk*— s'estava representant amb èxit a Sant Petersburg, però després de la seva estrena a Moscou va aparèixer al diari Pravda una crítica ferotge contra ella, suposadament dictada pel mateix Stalin que havia estat present en la representació. L'òpera era qualificada d'obscenitat orquestral, de caos i de "pornofonia". En aquella crítica també s'instava Xostakóvitx a rectificar el seu camí ja que s'estava allunyant del que el poble soviètic necessitava. No cal dir que l'òpera va ser retirada immediatament i que Xostakóvitx va caure en una forta crisi personal i artística: ¿era possible seguir component música de forma personal sense "trair" els principis estètics —polítics— de la Revolució? Davant aquestes pressions, Xostakóvitx va decidir no estrenar la seva *Simfonia núm. 4* i va començar la composició de la *Cinquena*, una obra per presentar-se de nou davant el públic —i davant els crítics oficials— com un compositor autènticament soviètic, fidel als principis de la causa. El subtítol de l'obra és ben clar: "Resposta d'un artista soviètic a una crítica justificada" i les seves explicacions, encara més: "No tot ha tingut el mateix valor en les meves obres anteriors. En aquesta *Cinquena* m'he esforçat perquè l'oïdor soviètic senti en la meva música l'acció d'un esforç en la direcció de la intel·ligibilitat i de la senzillesa". La *Cinquena* es va estrenar el 1937 amb un gran èxit. Aquell mateix any va ser nomenat professor del conservatori de la ciutat —Sant Petersburg havia passat a dir-se Leningrad— i Xostakóvitx va ser "rehabilitat" oficialment com a compositor. Després va venir Hitler i el desastre: milions de morts que van marcar el llenguatge de Xostakóvitx per sempre més. Les seves següents simfonies en un moment o altre de la partitura porten la marca del dolor, de la ràbia i de la impotència. Però la seva música mai no va deixar de fer aclucades d'ull en forma de bon humor i bromes musicals. Sens dubte, el gran simfonista europeu del segle XX.

Compositors de la temporada (Simfònica)

- Gioachino Rossini 1792-1868
- Felix Mendelssohn 1809-1847
- Johann Strauss (Jr.) 1825-1899
- Eduard Strauss 1835-1916
- Emile Waldteufel 1837-1915
- Piotr I. Txaikovski 1840-1893
- Rimski-Kórsakov 1844-1908
- Hubert Parry 1848-1918
- Edward Elgar 1857-1934
- Ralph V. Williams 1872-1958
- Gustav Holst 1874-1934
- Juli Garreta 1875-1926
- Irving Berlin 1792-1868
- Sergei Prokofiev 1891-1953
- Darius Milhaud 1892-1974
- **Dmitri Xostakóvitx 1906-1975**
- Benjamin Britten 1913-1976
- Vincent Persichetti 1915-1987
- Wojciech Kilar 1932-2013
- Claude-M. Schönberg 1944
- Paul Hart 1945
- Salvador Brotons 1959
- Julie Giroux 1961
- **Miquel Ortega 1963**
- David Bozzo 1980

Les obres

- **Obertura Festiva, op. 96** de **Dmitri Xostakóvitx**
- **Concert per a piano i orquestra núm. 2, op. 102** de **Dmitri Xostakóvitx**
- **Suite de danzas iberoamericanas** de **Miquel Ortega**

Xostakóvitx les va viure de tots colors: durant un temps va ser el compositor oficial del règim soviètic i, d'un dia per l'altre, va ser acusat de fer música contrària als postulats soviètics. Però ell va seguir fidel al seu estil, fent equilibris amb la censura, i creant un grapat d'obres indispensables del simfonisme del segle XX.

Dmitri Xostakóvitx va compondre sis concerts: dos per a piano, dos per a violí i encara dos més per a violoncel. Els dedicataris dels concerts per a instruments de corda van ser, ni més ni menys, que David Oistrakh i Mstislav Rostropóvitx. En canvi, els concerts per a piano van quedar-se a casa: el primer el va estrenar ell mateix i el segon el va dedicar al seu fill Màxim, un virtuós del piano que aleshores tenia només 19 anys. El *Concert per a piano núm. 2* és de l'any 1957 i Màxim el va estrenar en la seva graduació al Conservatori de Moscou. Es tracta d'un concert virtuosístic amb tots els ets i uts, amb els tres moviments canònics (l'últim dels quals, endimoniadament difícil) i amb alguns passatges al més pur estil Xostakóvitx en el sentit de jugar amb la contraposició d'una música que, d'entrada, sembla alegre i festiva, però que amaga en molts moments una intensitat i una profunditat a l'alçada de les seves simfonies.

Revolució d'octubre del 1917

L'*Obertura Festiva* va ser escrita l'any 1954: l'autor havia rebut l'encàrrec d'una obra per commemorar l'aniversari del triomf de la Revolució d'Octubre de 1917 i, després de les experiències viscudes, no s'hi va poder negar, encara que faltaven molt pocs dies per a l'estrena. Va enllestir l'obra en tres dies i es va interpretar amb gran èxit al Teatre Bolshoi de la capital russa amb el reforç de diversos instruments de metall dins i fora de l'escenari. Justament aquell mateix any el fill de Xostakóvitx havia de fer un recital de piano al Conservatori de la capital russa i el seu pare va decidir escriure-li una obra: va compondre un *Concertino per a dos pianos* (sense orquestra), que van estrenar pare i fill asseguts cadascú davant d'un piano. El nen tenia només 16 anys i ja apuntava maneres.

Teatre Bolshoi de Moscou

La Suite de danzas iberoamericanas del compositor i director català **Miquel Ortega** va ser estrenada per l'Orquestra de Córdoba al juny de 2017. Es tracta, doncs, d'una obra recent i, segons explica el mateix autor: "Pretenc que el públic es diverteixi amb aquesta música d'arrel popular. He estudiat aquestes danses —la zamba argentina, la cumbia colombiana, el corrido mexicà...— per tal de copsar el seu caràcter real com a danses del poble. Els temes són meus, però he intentat que sonin reconeixibles, com si ja s'haguessin escoltat abans en alguna ocasió. Encara que en algun moment he complicat una mica el discurs, és una música pensada pel gaudi del públic i també els músics".

Sergei Prokofiev

#

UN CONTE MUSICAL

Concert Familiar

CONCERT SIMFÒNIC

Orquestra Simfònica Sant Cugat

Josep Ferré, director
Joan Berlanga, narrador
Anna Calvo, producció visual

Repertori

■ **Pere i el llop** de Sergei Prokofiev

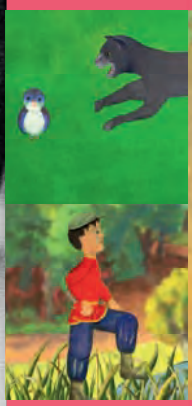

Teatre-Auditori La Massa
Vilassar de Dalt
2 de desembre de 2018 - 12 h

Compositors de la temporada (Simfònica)

- Gioachino Rossini 1792-1868
- Felix Mendelssohn 1809-1847
- Johann Strauss (Jr.) 1825-1899
- Eduard Strauss 1835-1916
- Emile Waldteufel 1837-1915
- Piotr I. Txaikovski 1840-1893
- Rimski-Kórsakov 1844-1908
- Hubert Parry 1848-1918
- Edward Elgar 1857-1934
- Ralph V. Williams 1872-1958
- Gustav Holst 1874-1934
- Juli Garreta 1875-1926
- Irving Berlin 1792-1868
- **Sergei Prokofiev 1891-1953**
- Darius Milhaud 1892-1974
- Dmitri Xostakóvitx 1906-1975
- Benjamin Britten 1913-1976
- Vincent Persichetti 1915-1987
- Wojciech Kilar 1932-2013
- Claude-M. Schönberg 1944
- Paul Hart 1945
- Salvador Brotons 1959
- Julie Giroux 1961
- Miquel Ortega 1963
- David Bozzo 1980

L'obra

■ **Pere i el llop** de **Sergei Prokofiev**

L'ànec és l'oboè, l'ocellet és la flauta, l'avi és el fagot... i així, d'instrument en instrument i de personatge en personatge, Prokofiev va crear el conte musical més famós de tots els temps. Es va estrenar a Moscou i allà va ser el primer cop que l'ànec, el pobre ànec...
Bé: ja ho sentireu!

Pere i el Llop per Walt Disney - 1946

Pere i el llop és un conte musical escrit per un compositor rus de nom complicat —Sergei Prokofiev— i s'ha interpretat arreu del món milers de vegades. La gràcia d'aquest conte és que el narrador es posa al costat de l'orquestra i va explicant la història i, cada cop que apareix un personatge, hi ha un instrument musical que toca una melodia:
En Pere és el violí
El llop és la trompa
L'ocell és la flauta
El gat és el clarinet
L'ànec és l'oboè
L'avi és el fagot
Els caçadors són les timbales

Aquest conte amb orquestra ens permet descobrir com sona cada instrument i posar-li la cara d'un personatge. Cada cop que sentim la flauta, ja sabem que l'ocellet apareix per l'escena, o quan sentim el clarinet, ja sabem que és el gat el que està fent trapelleries. Al final, tots els instruments toquen alhora una peça que barreja tots els temes: només cal parar l'oïda i els anirem escoltant un a un.

Va ser escrit per a un teatre de Moscou que feia representacions per a nens i nenes a les que Prokofiev anava amb els seus dos fills. Es va estrenar el 2 de maig de 1936. De contes musicals se n'han escrit molts, però *Pere i el llop* s'ha convertit en un clàssic. Se n'han fet versions amb titelles, amb imatges projectades, amb dansa, amb teatre i també algunes per al cinema: n'hi ha una de dibuixos de Walt Disney de l'any 1946 i una de la directora Suzie Templeton que va guanyar el premi Oscar al Millor Curt d'Animació l'any 2008 (si les busqueu al youtube, segur que les trobeu).

Prokofiev va néixer el dia de Sant Jordi de 1891 a Ucraïna. Als 14 anys ja estudiava piano i composició al Conservatori de Sant Petersburg i les seves primeres obres van ser considerades revolucionàries per la llibertat amb què escrivia i la imaginació que hi posava. Va marxar de Rússia als 27 anys i va viure a França, a Alemanya i als Estats Units. Als 40 anys ja era un compositor conegut arreu del món i va tornar a Moscou amb la seva dona, la cantant catalana Lina Llubera. Allà va escriure *Pere i el llop* i altres obres meravelloses com la *Simfonia clàssica*, el ballet *Romeu i Julieta*, l'òpera *L'amor de les tres taronges*, concerts per a instruments solistes i música per al cinema.

Lina Llubera narrant "Pere i el llop" a Escòcia

Gioachino Rossini

#3 CONCERT DE CAP D'ANY

CONCERT SIMFÒNIC

Orquestra Simfònica Sant Cugat

Ariadna Cabero "Ariann", jove cantant *youtuber (2,7 milions de seguidors)*
Josep Ferré, director

Repertori

- **Obertura Guillem Tell** de Gioachino Rossini
- **Augensprache**, polca francesa d'Eduard Strauss
- **Vals de l'Emperador, op 437** de Johann Strauss (Jr.)
- **Juny**, sardana de Juli Garreta
- **Nadales catalanes** de Salvador Brotons

intermedi

- **Tyrolese, Bolero i Tarantel·la** de Benjamin Britten
- **"I dreamed a dream"** de Claude-Michel Schönberg (*)
- **"White Christmas"** d'Irving Berlin (*)
- **Banditen-Galopp** de Johann Strauss (Jr.)
- **Vals dels Patinadors** d'Emile Waldteufel
- **Polca del Tren, Vergnügungszug, op. 281** de J. Strauss (Jr.)
- **El Bell Danubi Blau** de Johann Strauss (Jr.)

* *Cançó interpretada per* ***Ariann***

Hostalets de Pierola
16 de desembre de 2018 - 18 h

Teatre-Auditori Sant Cugat
27 i 28 de desembre de 2018 - 21 h

Montcada i Reixac
30 de desembre de 2018 - 19 h

Teatre-Auditori La Massa
Vilassar de Dalt
1 de gener de 2019 - 19 h

Compositors de la temporada (Simfònica)

- Gioachino Rossini 1792-1868
- Felix Mendelssohn 1809-1847
- Johann Strauss (Jr.) 1825-1899
- Eduard Strauss 1835-1916
- Emile Waldteufel 1837-1915
- Piotr I. Txaikovski 1840-1893
- Rimski-Kórsakov 1844-1908
- Hubert Parry 1848-1918
- Edward Elgar 1857-1934
- Ralph V. Williams 1872-1958
- Gustav Holst 1874-1934
- Juli Garreta 1875-1926
- Irving Berlin 1792-1868
- Sergei Prokofiev 1891-1953
- Darius Milhaud 1892-1974
- Dmitri Xostakóvitx 1906-1975
- Benjamin Britten 1913-1976
- Vincent Persichetti 1915-1987
- Wojciech Kilar 1932-2013
- Claude-M. Schönberg 1944
- Paul Hart 1945
- Salvador Brotons 1959
- Julie Giroux 1961
- Miquel Ortega 1963
- David Bozzo 1980

Les obres

Obertures, valsos, polques, dances i d'altres obres

Els Strauss van repartir la feina a la Viena Imperial: el pare organitzava els balls de la noblesa (emperador inclòs) mentre el fill tocava per les tavernes i les sales de ball més populars. El resultat va ser que aquella síntesi entre la música clàssica i la popular va arribar a tots els racons d'Europa.

Durant el segle XIX, el vals vienès va anar captivant les oïdes —i els peus— del públic europeu. Aquella música que tant agradava a la capital austríaca, fos quina fos la condició social de qui la ballava, va traspassar fronteres i va acabar instal·lada a tot arreu. En una primera fase algunes capitals europees, com París o Londres, van introduir el vals com a símbol de noblesa, refinament i bon gust, però aviat el gènere també va fascinar les classes populars. Cal tenir present que la família Strauss es va fer un fart de tocar als balls i festes que s'organitzaven a Viena i rodalies, però també es va fer un fart de viatjar i de fer gires per tot Europa: no era estrany que el pare, Johann Strauss, estigués dirigint una orquestra al Palau Imperial mentre, a la mateixa hora, el fill gran (Johann) en dirigia una altra a la sala "Apollo", el seu germà Josef en dirigia una altra a París, i l'altre germà, Eduard, tocava a Moscou.

Tots ells es van dedicar a explotar el negoci del vals i se'n van sortir amb gran èxit. El fill gran va acabar sent conegut com "El Rei del Vals", encara que ell mateix assegurava que "el millor músic de la família és en Josef; jo només sóc el més famós". Les sessions de valsos també incloïen polques, marxes, galops, quadrilles i fins i tot altres ritmes, com el xotis (*Marxa espanyola op. 433*) que va escriure Johann (fill) després d'una gira per Espanya.

La tradició del Concert de Cap d'Any des de la sala Musikverein de Viena se celebra ininterrompudament des del 1941 (se'n va fer una edició prèvia el 1939) i des del 1987 el dirigeix un director diferent cada any. Els

Musikverein - Viena, 1870

que més cops han agafat la batuta en aquesta darrera etapa han estat Lorin Maazel, Ricardo Mutti i Zubin Metta. El primer cop que el concert va incloure una actuació de dansa en directe va ser l'any 2007 (per televisió sempre es mostraven coreografies, però s'havien enregistrat prèviament en diferents palaus vienesos). Les entrades per assistir al concert se sortegen entre els milers de sol·licitants i els preus oscil·len entre els 40 i els 1.000 euros.

El nostre Concert de Cap d'Any, a part de les obres signades per la família Strauss, també inclou cançons molt populars, com el gran *hit* del musical *Els Miserables* o la indispensable *White Christmas* d'Irving Berlin: la versió gravada per Bing Crosby l'any 1942 va ser la primera cançó de la història en superar els 100 milions de còpies venudes. I pel que fa a la nostra música destaquem la suite de Salvador Brotons que inclou vuit nadales: *A vint-i-cinc de desembre*, *El petit vailet*, *El noi de la mare*, *El desembre congelat*, *Sant Josep i la Mare de Déu*, *A Betlem me'n vull anar*, *L'Àngel i els pastors* i *El cant dels ocells*, a més d'un final brillant amb una cita explícita de *La Santa Espina*.

Vinil White Christmas per Bing Crosby

Darius Milhaud

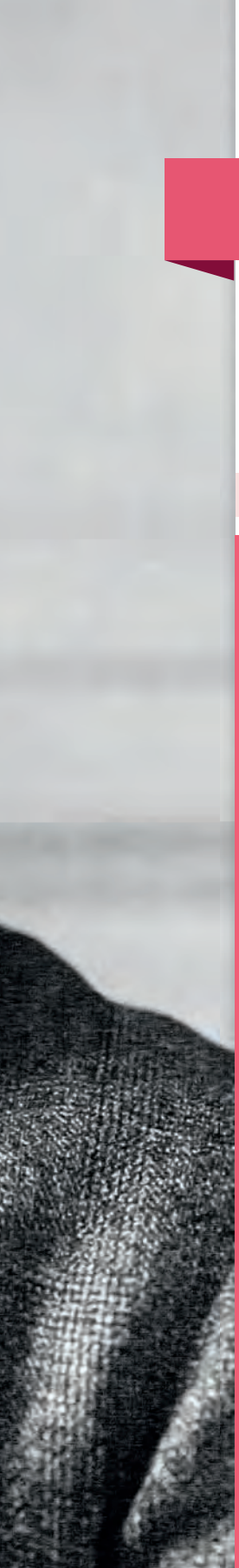

#4 CONCERT DE LA BANDA

CONCERT SIMFÒNIC

Banda Municipal de Barcelona

Beatriz Fernández, directora

Repertori

■ **Suite Francesa, op. 248** de **Darius Milhaud**

I. Normandie
II. Bretagne
III. Ile de France
IV. Alsace-Loraine
V. Provence

■ **Divertimento, op. 42** de **Vincent Persichetti**

I. Prologue
II. Song
III. Dance
IV. Burlesque
V. Soliloquy
VI. March

intermedi

■ **Cartoon** de **Paul Hart**

■ **Simfonia núm. 3 "De les faules"** de **Julie Giroux**

I. El lleó i el ratolí
II. El flautista d'Hamelín
III. La llebre i la tortuga
IV. L'aneguet lleig
V. Les tres cabretes de Billy Gruff

Teatre-Auditori La Massa
Vilassar de Dalt
27 de gener de 2019 - 19 h

Compositors de la temporada (Simfònica)

- Gioachino Rossini 1792-1868
- Felix Mendelssohn 1809-1847
- Johann Strauss (Jr.) 1825-1899
- Eduard Strauss 1835-1916
- Emile Waldteufel 1837-1915
- Piotr I. Txaikovski 1840-1893
- Rimski-Kórsakov 1844-1908
- Hubert Parry 1848-1918
- Edward Elgar 1857-1934
- Ralph V. Williams 1872-1958
- Gustav Holst 1874-1934
- Juli Garreta 1875-1926
- Irving Berlin 1792-1868
- Sergei Prokofiev 1891-1953
- **Darius Milhaud** 1892-1974
- Dmitri Xostakóvitx 1906-1975
- Benjamin Britten 1913-1976
- **Vincent Persichetti** 1915-1987
- Wojciech Kilar 1932-2013
- Claude-M. Schönberg 1944
- **Paul Hart** 1945
- Salvador Brotons 1959
- **Julie Giroux** 1961
- Miquel Ortega 1963
- David Bozzo 1980

Les obres

- **Suite Française, op. 248** de **Darius Milhaud**
- **Divertimento, op.42** de **Vincent Persichetti**
- **Cartoon** de **Paul Hart**
- **Simfonia núm. 3 "De les faules"** de **Julie Giroux**

Ja ha quedat molt lluny el temps en què les bandes d'instruments de vent servien únicament per fer un so ben potent pels carrers i places de les ciutats. Des de finals del segle XIX la banda ha esdevingut un instrument simfònic de primera magnitud, amb una gamma de registres que val la pena descobrir.

El concert comença amb una obra del francès **Darius Milhaud**, un dels compositors europeus més rellevants del segle XX. Durant la Segona Guerra Mundial ell i la seva cadira de rodes es van traslladar als Estats Units (era jueu i la França ocupada no era el lloc més adequat per a estar-s'hi), però va retornar després del conflicte i va ser professor del Conservatori de París. La *Suite Française* correspon a l'etapa americana i es va estrenar l'any 1945 a Nova York, just un any després del famós desembarcament de Normandia. Cada moviment duu el nom d'una regió francesa on els exèrcits aliats van lluitar contra els nazis. Segons l'autor: "Vaig utilitzar melodies populars per a que els joves nordamericans sentissin la música dels llocs on els seus pares i germans lluitaven frec a frec amb els francesos per derrotar els invasors".

Desembarcament de Normandia - 6 de juny del 1944

Vincent Persichetti va ser un nen prodigi (als 11 anys ja es guanyava la vida com a pianista a Filadèlfia) i més endavant va ser professor de la Juilliard School de Nova York, un dels conservatoris d'arts escèniques més prestigiós del món. Allà va tenir alumnes com Philip Glass o el barceloní Lleonard Balada. El seu *Divertimento* per a banda és de l'any 1950 i amb ell va voler eliminar els prejudicis que encara molts compositors tenien sobre les bandes com a formacions poc rigoroses amb la interpretació o poc exigents amb la qualitat. Persichetti va escriure una obra per a extreure tot el potencial de la banda, amb fragments lírics i d'altres enèrgics, amb un gran sentit de l'humor i amb un llenguatge directe.

Paul Hart és un compositor britànic que es dedica principalment a la música cinematogràfica, publicitària i per a TV, especialitats en les que ha estat guardonat amb nombrosos premis. La seva obra *Cartoon* és de l'any 1991 i des de la seva estrena va assolir un èxit immediat: és un homenatge als dibuixos animats i, la veritat, no li cal cap projecció sobre pantalla per entendre tot el que hi passa: els títols de crèdits, les corredisses del ratolí fugint del gat, el piano que cau, els efectes sonors plens de simpatia... i l'espectacular final.

Julie Giroux és una de les compositores nord-americanes més rellevants dels darrers anys, amb un extens catàleg de música de concert i també de treballs per a TV i cinema. La seva *Simfonia núm. 3*, estrenada l'any 2006, està inspirada en històries clàssiques com la de "*El flautista d'Hamelin*", la de l'aneguet lleig o la faula de la llebre i la tortuga. Segons diu ella mateixa: "El propòsit és fer que el públic i els intèrprets experimentin les meravelles de les històries de la infantesa a través de la música. Música programàtica al 100%".

Juilliard School de Nova York, 1905

Piotr Ilitx Txaikovski

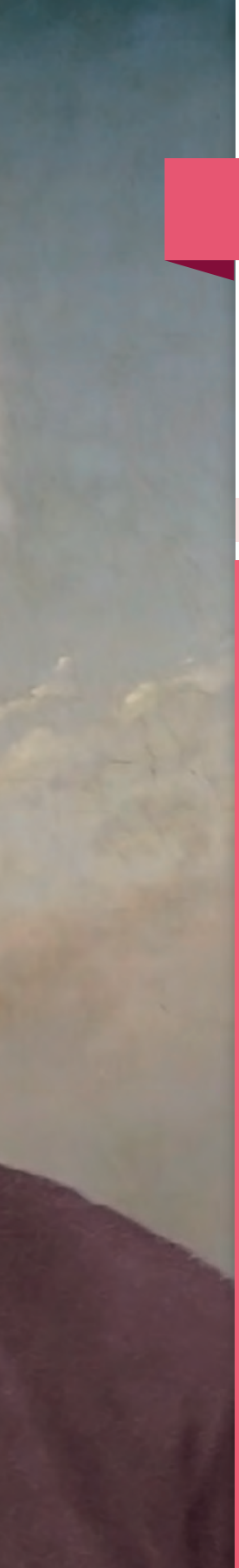

#5 GRAN CONCERT SIMFÒNIC

CONCERT SIMFÒNIC

Orquestra Simfònica Sant Cugat

Guillermo Pastrana, violoncel
Michał Nesterowicz, director convidat

Repertori

- **Orawa** de **Wojciech Kilar**
- **Variacions sobre un tema rococó, op. 33** de **Piotr Ilitx Txaikovski**

  Guillermo Pastrana, violoncel

intermedi

- **Simfonia núm. 5 en Mi menor, op. 64** de **Piotr Ilitx Txaikovski**

  - Andante - Allegro con anima
  - Andante cantabile, con alcuna licenza
  - Valse. Allegro moderato
  - Finale. Andante maestoso - Allegro vivace

Teatre-Auditori La Massa
Vilassar de Dalt
24 de febrer de 2019 - 19 h

Teatre-Auditori Sant Cugat
28 de febrer de 2019 - 21 h

Les obres

- **Orawa** de **Wojciech Kilar**
- **Variacions rococó, op. 33** de **Piotr I. Txaikovski**
- **Simfonia núm. 5 en Mi menor, op. 64** de **Piotr I. Txaikovski**

La música de **Txaikovski** amaga un gran secret: ¿com s'ho va fer per crear obres plenes de llum, de ritme i de color amb una vida tan trista i turmentada com la seva? No va ser un home feliç però, en canvi, la seva música encomana alegria des del primer compàs.

Conservatori de Moscou, 1866

La música va ser, per a Txaikovski, la salvació. Va ser una persona molt introvertida, plena d'inseguretats, malaltissa, molt turmentada per la seva més que probable homosexualitat no declarada (situem-nos a mitjans del segle XIX a Rússia!)... Però la música li va donar vida, llum, color i esperança. Va morir als 53 anys, però ja ens havia deixat obres meravelloses com els ballets *El Llac dels cignes* o *El Trencanous*, l'òpera *La dama de piques*, les simfonies, les obertures, el *Souvenir de Florència*, el *Concert per a piano* i tantes d'altres.

Els intel·lectuals russos i els poders fàctics del moment se'l van mirar sempre sota sospita, com si fos un artista massa filo-occidental com per ser considerat vertaderament rus. Així i tot, les seves obres tenen un caràcter innegablement eslau que apareix de forma espontània. *Les Variacions rococó* conformen una obra directa, sense res a amagar, que neix del joc, de la broma i de l'optimisme. El sentit lúdic és palès des de l'exposició del tema fins als contrastos que anem trobant en les

set variacions. El virtuosisme enlluernador que s'exigeix a l'intèrpret té molt a veure amb les propostes que va fer el violoncel·lista encarregat de l'estrena, Wilhelm Fitzenhagen —amic de Txaikovski i company de claustre al Conservatori de Moscou—, que la va estrenar el 1877 a Moscou.

La Cinquena simfonia va ser plantejada al març de 1888, composta al juny i estrenada al novembre. La seva composició li va costar grans esforços: "Em sembla que no tinc la facilitat d'abans, ni una disponibilitat permanent de material musical". Malgrat que no va escriure cap programa concret per a l'obra, podem seguir-la a partir d'unes anotacions que va fer: "Primer moviment: Submissió total davant el destí o, el que és el mateix, davant la predestinació ineluctable de la providència. Segon: murmuris, dubtes, retrets. No seria millor lliurar-se completament a la fe? El programa és excel·lent si aconsegueixo realitzar-lo!" El tema musical del destí apareix en diferents formes als quatre moviments i el final és força ambigu: apareix el tema del destí de nou, però amb un plantejament gens concloent que ens convida a pensar que la fe s'ha imposat, encara que només hagi pogut desviar el destí durant una estona.

El concert d'avui comença amb una obra del compositor polonès **Wojciech Kilar** inspirada en la zona per la que transcorre el riu Orawa, entre Polònia i Eslovaquia. Segons l'autor, hi és present la fluïdesa de l'aigua del riu pels seus meandres, però també la bellesa dels paisatges, la pau que transmeten les ovelles que hi pasturen i fins i tot les danses camperoles.

Castell d'Orawa a la frontera entre Polònia i Eslovaquia

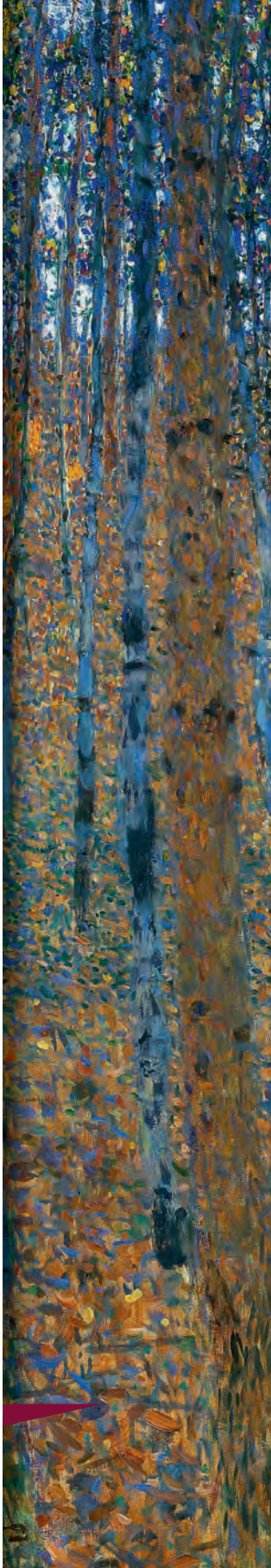

Gustav Holst

#6 ELS PLANETES DE HOLST

CONCERT SIMFÒNIC

Orquestra Simfònica Sant Cugat

Cor Vivaldi, petits cantors de Catalunya. **Oscar Boada**, director
Josep Ferré, director

Repertori

- **Pompa i circumstància núm.1 en Re major** d'Edward Elgar
- **Obertura "Les vespes"** de Ralph Vaughan Williams
- **Himne "Jerusalem"** de Hubert Parry

intermedi

- **Els Planetes, op. 32** de Gustav Holst

Mercuri, el missatger alat.	*- Vivace*
Venus, el portador de la pau.	*- Adagio*
Mart, el portador de la guerra.	*- Allegro*
Jupiter, el portador de l'alegria.	*- Allegro giocoso*
Saturn, el portador de la vellesa.	*- Adagio*
Urà, el màgic.	*- Allegro*
Neptú, el místic.	*- Andante*

Teatre-Auditori Sant Cugat
21 de març de 2019 - 21 h

Teatre-Auditori La Massa
Vilassar de Dalt
* 22 de març de 2019 - 12:15 h
24 de març de 2019 - 19 h

** Concert en exclusiva pels alumnes de l'institut Jaume Almera*

Gustav Holst

El compositor

1874-1934

Gustav Holst va néixer a Cheltenham, prop de Gloucester, el 1874 i va morir a Londres el 1934. És un dels compositors anglesos més importants de l'inici del segle XX juntament amb Edward Elgar i Vaughan Williams. A tots tres se'ls considera els principals representants del que els anglesos anomenen "renaixement de la música britànica". Al segle XVII Anglaterra s'havia rendit a la música de Henry Purcell, el compositor britànic més destacat de tots els temps. Al segle XVIII la música que va triomfar a l'illa més gran d'Europa va ser la de Haendel y la de Haydn (alemanys de naixement però adoptats pels britànics i autors de grans oratoris en anglès). Al segle XIX, malgrat que Londres va ser un centre musical molt important que va rebre la visita dels millors compositors i intèrprets del continent, no hi va haver cap autor prou destacat per ser considerat autèntic representant de la "música anglesa". Però a finals del XIX i principis del XX, les coses van canviar: Elgar, V. Williams i Holst es van repartir l'honor de ser els representants de la música anglesa i van gaudir d'una aclamació popular comparable a la que Purcell havia viscut 300 anys abans.

Pintura de Henry Purcell, per J. Closterman

L'obra més famosa de Gustav Holst és la suite simfònica *Els Planetes* op. 32. Que darrere el títol de l'obra aparegui el número 32 vol dir que Holst va escriure altres obres. Abans d'aquesta suite, de l'any 1916, ja havia escrit 31 obres, i després n'escriuria encara més de 70. La major part dels mortals, però, en coneixem només aquesta. *Els Planetes* és, sens dubte, una de les obres més interpretades del repertori musical del segle XX i la que ha fet que el nom de Holst passés a la història.

Gustav Holst va estudiar al Royal College of Music de Londres que s'havia fundat feia molt poc, i va ser company de classe (i gran amic) de Vaughan Williams. Va estudiar piano, però aviat es va passar al trombó. Va fer de

Royal College of Music de Londres 1882

trombonista a diferents orquestres i va dedicar bona part del seu temps a l'ensenyament. Als 45 anys va ser nomenat professor d'aquella mateixa institució. Gran viatger i estudiós, Holst deixa entreveure en la seva obra moltes de les influències que va rebre al llarg de la seva vida: el misticisme hindú, l'astrologia, la música folklòrica del seu país... Tot menys els corrents estètics que venien del centre d'Europa (Mahler, Schoenberg, Stravinsky...).

Els britànics estaven entestats en alimentar-se de les seves pròpies arrels i en foragitar qualsevol llenguatge, tècnica o idea que vingués de l'exterior. Holst va ser un dels primers estudiosos que va recuperar la música dels madrigalistes anglesos del segle XVI i bona part del llegat del XVII amb la difussió de l'obra d'autors com Byrd, Morley, Gibbons, Dowland, Weelkes o Purcell. La recerca i estudi de la vella música anglesa ajudava a trobar la pròpia identitat nacional.

En aquest context, entendrem que Holst, impregnat d'aquesta gelosia nacionalista (en el bon sentit, s'entén) també combregués amb l'esperit imperial britànic de finals de segle tan obert a deixar-se meravellar per la mitologia i les religions orientals. Recordem que dues de les seves òperes estan basades en el *Ramaiana* (Sita) i en el *Mahabharata* (Savitri). També va ser vegetarià (corrent molt novedós a l'època) i va flirtejar amb les teories socialistes de Bernard Shaw. Així, conformant un moviment musical important, però mirant cap a casa, es va desenvolupar la música britànica de finals del segle XIX i inicis del XX, un "renaixement" en el que el nom de Gustav Holst es va veure acompanyat d'autors com Edward Elgar, Frederick Delius (alemany d'orígen), Granville Bantok, Vaughan Williams, Cyrill Scott, Arnold Bax, Arthur Bliss, Peter Warlock, Alan Bush, Edmund Rubra, William Walton, Lennox Berkeley, Alan Rawsthrone, Michael Tipett, Richard Addinsell o Benjamin Britten.

Compositors de la temporada (Simfònica)

- Gioachino Rossini 1792-1868
- Felix Mendelssohn 1809-1847
- Johann Strauss (Jr.) 1825-1899
- Eduard Strauss 1835-1916
- Emile Waldteufel 1837-1915
- Piotr I. Txaikovski 1840-1893
- Rimski-Kórsakov 1844-1908
- Hubert Parry 1848-1918
- Edward Elgar 1857-1934
- Ralph V. Williams 1872-1958
- Gustav Holst 1874-1934
- Juli Garreta 1875-1926
- Irving Berlin 1792-1868
- Sergei Prokofiev 1891-1953
- Darius Milhaud 1892-1974
- Dmitri Xostakóvitx 1906-1975
- Benjamin Britten 1913-1976
- Vincent Persichetti 1915-1987
- Wojciech Kilar 1932-2013
- Claude-M. Schönberg 1944
- Paul Hart 1945
- Salvador Brotons 1959
- Julie Giroux 1961
- Miquel Ortega 1963
- David Bozzo 1980

Les obres

- **Pompa i circumstància** d'**Edward Elgar**
- **Obertura "Les vespes"** de **Ralph Vaughan Williams**
- **Himne "Jerusalem"** de **Hubert Parry**
- **Els planetes, op. 32** de **Gustav Holst**

Després dels èxits de Henry Purcell (abans de l'any 1700), la nòmina de compositors anglesos rellevants va caure en picat. No va ser fins a finals del XIX i principis del XX que van poder tornar a treure pit amb autors de la casa. De cop, la llista va començar a ser nombrosa: Elgar, Vaughan Williams, Holst, Berkeley, Britten...

Elgar no va rebre el reconeixement fins ben bé els 40 anys, però de cop es va convertir en una estrella nacional: va començar a rebre encàrrecs de tot arreu, les seves obres s'interpretaven constantment, el van fer Doctor *honoris causa*, la reina el va nomenar Sir... *La primera marxa de Pompa i circumstància* (en va arribar a escriure cinc) es va estrenar a Liverpool l'any 1901 i ha esdevingut molt popular arreu del món. Als Estats Units es coneix com a "*Himne de graduació*" i s'interpreta en festivals acadèmics. El títol fa referència a uns versos de l'Otel·lo de Shakespeare, però la música no hi té gran cosa a veure, més enllà de l'èpica i el caràcter cerimonial.

L'Anglaterra d'Enric VIII

Vaughan Williams, com molts autors britànics, va dedicar grans esforços a l'estudi de la música antiga anglesa i de la música folklòrica. Es va apassionar amb

la música de l'època dels Tudor (segle XVI) i va transcriure centenars de cançons populars que recollia pels pobles. Per a una representació teatral de la comèdia clàssica *Les vespes* del grec Aristòfanes, Vaughan Williams va escriure l'any 1909 més de 100 minuts de música. Després en va fer una suite de poc més de 25 minuts i avui n'escoltem l'obertura, en la que destaca el tema principal a partir d'una escala pentatònica antiga.

Hubert Parry és un dels impulsors de l'anomenat "*Renaixement musical anglès*" com la resta d'autors del concert d'avui. Va ser professor del Royal College of Music de Londres i va destacar com a compositor de música coral. També va fer música incidental per a obres teatrals dels clàssics grecs, però avui se'l recorda per aquest *Himne Jerusalem*. L'obra, escrita el 1916, posa música a un poema de William Blake i molts la consideren l'autèntic himne nacional anglès.

Gustav Holst va escriure la seva obra més popular entre 1914 i 1916. La suite *Els Planetes* s'estructura en set moviments, un per a cada planeta, i se succeeixen els canvis de ritme i caràcter ja que cada planeta està identificat amb unes característiques pròpies de clar ascendent astrològic. *Mart* és enèrgic; *Venus*, pacífic; *Mercuri*, lleuger; *Júpiter*, festiu; *Saturn*, misteriós; *Urà*, agitat i *Neptú*, asserenat. Plutó no compta amb cap fragment dedicat perquè no va ser descobert fins el 1930, però tant se val: des del 2006 tampoc se'l considera un planeta, així que la suite de Holst torna a estar completa. L'obra es va estrenar el 29 de setembre de 1918 —ja ha complert 100 anys—, i ha gaudit de gran popularitat des del primer dia, especialment alguns moviments com *Mart*, per la seva energia i fins i tot violència, o *Venus*, justament pel contrari: per la seva bellesa i serenor. Fins i tot alguns compositors de música cinematogràfica han estat acusats de plagi per haver-se "inspirat" una mica massa en la partitura de Holst, com és el cas de John Williams en alguns fragments de la banda sonora de *Star Wars* o Hans Zimmer a *Gladiator*.

Sistema Solar

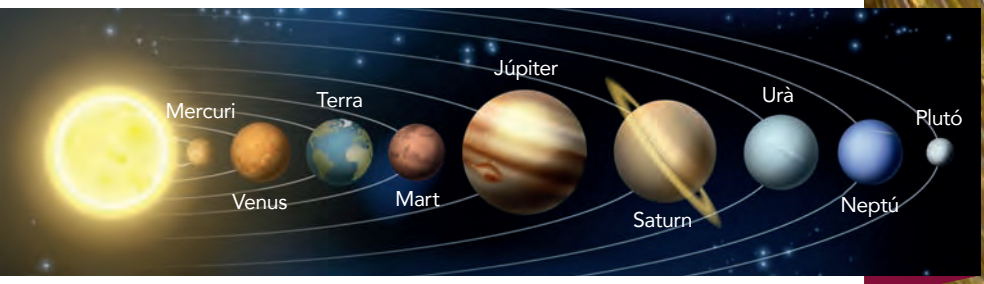

Nikolái Rimski-Kórsakov

#7 CONCERT DE SANT JORDI

CONCERT SIMFÒNIC

Orquestra Simfònica Sant Cugat

Pere Bardají, concertino
Jordi Piccorelli, director convidat

Repertori

■ **Shéhérazade, op. 35** de **Nikolái Rimski-Kórsakov**

El Mar i el vaixell de Simbad.	*- Largo i maestoso* *- Allegro non troppo*
La història del princep Kalendar.	*- Lento* *- Andantino* *- Allegro molto* *- Con moto*
El jove princep i la jove princesa.	*- Andantino quasi allegretto* *- Pochissimo più mosso* *- Come prima* *- Pochissimo più animato*
Festival a Bagdad, el mar i el vaixell s'estavella contra les roques.	*- Allegro molto* *- Vivo* *- Allegro non troppo maestoso*

intermedi

■ **Suite popular catalana** de **David Bozzo** (estrena)

I - Introducció: El Ball de la Civada
II - La Pastoreta
III - El Ball de Sant Ferriol
IV - Interludi: El Ball de la Civada
V - La Presó de Lleida
VI – Margarideta
VII - El Ball de la Civada

Teatre-Auditori Sant Cugat
14 d'abril de 2019 - 21 h

Teatre-Auditori La Massa
Vilassar de Dalt
28 d'abril de 2019 - 19 h

Rimsky-Kórsakov

El compositor

1844-1908

Nikolái Rimski-Kórsakov va néixer el 1844 a Tikhvin, una petita ciutat a uns 200 km de Sant Petersburg, i va morir a Pskov, prop d'Estònia, el 1908. Malgrat que de jovenet no presentava cap predilecció especial per la música, va acabar sent reconegut com el millor orquestrador de tots els temps: la seva especialitat va ser la de donar color a la música, la de jugar amb els instruments creant sonoritats fins aleshores no explorades.

Nikolái tenia un germà 22 anys més gran que ell, Voin, que era oficial de l'armada russa. Voin es va passar mitja vida embarcat voltant el món enviant cartes a la família on explicava les meravelles dels països exòtics. La imaginació de Nikolái hi posava la resta i als 12 anys el germà petit va ingressar com a cadet a l'Escola Naval de Sant Petersburg. Paral·lelament va seguir estudiant piano i va tenir ocasió d'assistir als concerts simfònics i a les representacions d'òpera que es feien a la ciutat. Als 18 anys Nikolái es va graduar com a guardia-marina.

Entretant, Rimsky-Kórsakov havia conegut el compositor Balakirev, que el va animar a compondre una simfonia. L'inici de la composició d'aquesta obra va coincidir amb el primer viatge llarg a bord d'un vai≤-França, Itàlia i Espanya, la fragata Almas va tornar a Rússia (el viatge havia durat tres anys) on va poder acabar la simfonia. La va estrenar en el marc de l'Escola Lliure de Música que havia fundat Balakirev i va ser tot un èxit. A partir d'aquest moment, les seves obres van començar a ser conegudes i admirades, especialment per la bellesa i l'originalitat de les seves orquestracions.

L'any 1871 (Rimsky tenia 27 anys) el director del Conservatori de Sant Petersburg li va oferir la plaça de professor de composició i instrumentació. Ell va acceptar, però conscient que tenia força limitacions de base (els seus estudis havien estat molt desordenats i l'harmonia i el contrapunt eren disciplines que aplicava de forma intuïtiva) va escriure a Txaikovsky per a que li donés un cop de mà. En pocs mesos, i treballant de valent, es va posar al dia i, temps després, va ser reconegut com el millor professor de composició i orquestració que mai havia passat pel conservatori (va ser professor, entre molts d'altres, de Glazunov, d'Stravinsky i de Respighi). Alhora, el ministre de la Marina va crear per a ell una peculiar plaça d' "inspector de bandes navals", que li va permetre alleugerir els seus deures militars i dedicar-se més intensament a la docència i a la composició.

Conservatori Sant Petersburg, 1862

L'any 1886, i amb l'ajut del mecenes Belaiev, va organitzar una societat musical anomenada Concerts Simfònics Russos, que s'encarregava d'estrenar i difondre obres de compositors del país. Ell mateix va escriure per a aquests concerts algunes de les seves obres més preuades: el *Caprici espanyol*, el poema simfònic *Shéhérazade* i l'obertura *La gran Pasqua russa*. Entretant ja havia estat reconegut com a gran compositor d'òpera (en va escriure un total de quinze) i simfònic (tres simfonies i un bon grapat d'obres lliures per a orquestra en format d'obertura, fantasia o poema simfònic). L'any 1905 va ser expulsat del conservatori i la seva música va ser prohibida per haver-se unit als estudiants en les seves protestes i per haver orquestrat la cançó revolucionària *Dubinushka*. La prohibició va durar pocs mesos però, durant un temps, la música de Rimsky-Kórsakov es va convertir en un símbol de la revolució contra el poder establert. Carregat d'homenatges i condecoracions encara va tenir temps de rebutjar un doctorat *honoris causa* per la Universitat d'Oxford abans de morir a la seva residència d'estiu el 21 de juny de 1908 a causa d'una angina de pit que ja feia anys que cuejava. Està enterrat al monestir Alexander Nevski de Sant Petersburg, prop d'altres insignes compositors com Glinka, Borodin i Mussorgsky.

Monestir Alexander Nevski de Sant Petersburg

Les obres

- **Schéhérazade, op. 35** de **Nikolái Rimski-Kórsakov**
- **Suite popular catalana** de **David Bozzo**

Schéhérazade és l'obra més popular de **Rimsky-Kórsakov**: el violí ens transporta, transmutant-se en la veu de la donzella, a llocs exòtics i llunyans, la música ens fa viure la por per la tempesta, la valentia de Simbad i les festes a Bagdad.

Schéhérazade és un poema simfònic inspirat en l'exotisme de les narracions de *Les mil i una nits*. Va ser escrit l'any 1888 i, malgrat que l'autor no volia donar un programa massa precís als quatre moviments de l'obra per no fer-los a priori massa descriptius, s'han mantingut els títols alusius de cada moviment: "El que desitjo és que l'oient, si li agrada la meva peça com a música simfònica, es deixi emportar per la sensació de la narrativa oriental fantàstica, típica dels contes, i no només la senti com quatre peces interpretades una rere l'altre amb la base d'uns temes comuns als quatre movi-

Conte de "Les mil i una nits"

ments". Tal com passa al llibre oriental en el que diferents històries se superposen i es barregen, també hi ha temes musicals que s'entrecreuen en diferents parts de l'obra, sense que cap d'ells descrigui concretament cap personatge o situació. Sí que reconeixem la bella Schéhérazade en veu del violí dialogant amb l'arpa al primer moviment, però no cal identificar temes musicals o timbres amb personatges concrets perquè perdríem de vista (i d'oïda) l'objectiu de l'obra: pintar un fresc exòtic, carregat de color orquestral que justifica plenament el reconeixement que Rimsky-Kórsakov ha tingut com un dels grans orquestradors de la història. L'obra es va estrenar el 28 d'octubre de 1888 a Sant Petersburg en el marc dels Concerts Simfònics Russos, un cicle que havia creat el mateix Rimsky-Korsakov per difondre música de compositors del país.

Les orquestres d'arreu del món es deleixen per tocar aquesta obra perquè és, vertaderament, un *tour de force* per a tots els instrumentistes: hi ha intervencions solistes per a tothom (violí, violoncel, flauta, clarinet, fagot, trompa, trompeta, arpa...) i també grans moments de gruix orquestral que posen a prova la destresa del director i l'acoblament de la massa orquestral. Ha estat objecte de moltes adaptacions (fins i tot en clau de jazz) i és, curiosament, una obra molt estimada per ser coreografiada tant en ballet clàssic com en esports com el patinatge artístic: diverses medalles olímpiques han estat guanyades amb la màgia de les notes que Rimsky-Kórsakov va compondre per fer-nos arribar la seva visió de la bellesa i la seducció de *Schéhérazade*.

El programa es completa amb l'obra sobre temes populars catalans que l'Orquestra de Sant Cugat ha encarregat enguany al compositor santcugatenc **David Bozzo**. Es tracta d'una suite de cançons catalanes on hi apareixen *El ball de la civada*, *La pastoreta*, *El ball de Sant Ferriol*, *La presó de Lleida i Margarideta lleva't de matí*. La primera d'elles serveix de pont per anar enllaçant els diferents ritmes i aires contrastats de cadascuna de les cançons.

Ball de Sant Ferriol, Prat del Llobregat

f poco marcato
f
rit.

Concerts de Cambra

Els sis concerts de música de cambra que oferim enguany mostren la gran diversitat d'aquest gènere: des de la música del Barroc interpretada amb instruments de l'època fins les bandes sonores del cinema més actual passant per l'emoció poètica de la veu humana, l'energia de l'orquestra de corda i el virtuosisme dels instruments solistes.

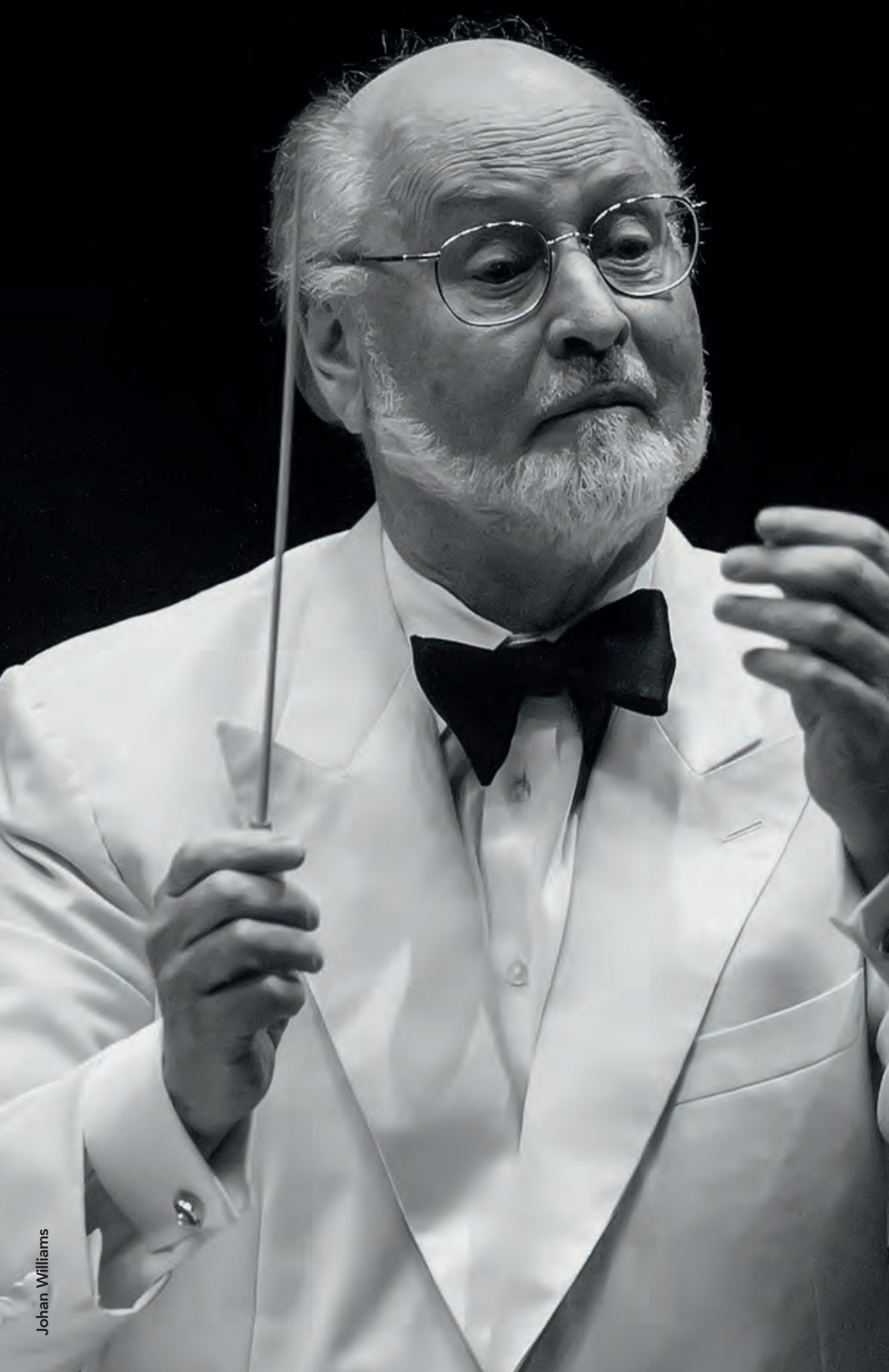

Johan Williams

#1 MÚSICA DE PEL·LÍCULES

CONCERT DE CAMBRA

***Tri-tò Brass Ensemble & Ballarí claqué** format per:*

Susana Marco, trompeta
Natxo Jiménez, trompeta
Sebastià Rio, trompa
Jordi Martí, trombó
Miquel Arrué, tuba
Pierre Haessler, bateria
Kryszka Maria Baran, veu
Jofre Costa, ballarí de claqué

Repertori

- **The Pink Panther** de Henry Mancini
- **Un americà a París** de George Gershwin
- **Over the Rainbow** de Harold Arlen
- **Star Wars** de John Williams
- **Fly me to the Moon** de Bart Howard
- **Limelight Opening** de Charles Chaplin
- **West Side Story** de Leonard Bernstein
- **James Bond** de Monty Norman
- **Superman** de John Williams

Aula Magna Conservatori
Sant Cugat del Vallès
20 d'octubre de 2018 - 12 h

Sala Roser Carrau (Espai Cultural Can Bisa)
Vilassar de Mar
21 d'octubre de 2018 - 19 h

Compositors de la temporada (Cambra)

Angelo Corelli
1653-1713

Tomaso Albinoni
1671-1752

Antonio Vivaldi
1678-1741

Georg Philipp Telemann
1681-1767

Johann Sebastian Bach
1685-1750

Johann Joachim Quantz
1697-1773

Karl Friedrich Abel
1723-1787

Joseph Haydn
1732-1809

Wolfgang Amadeus Mozart
1756-1791

Edward Elgar
1857-1934

Charles Chaplin
1889-1977

Eduard Toldrà
1895-1962

George Gershwin
1898-1937

Harold Arlen
1905-1986

Bart Howard
1915-2004

Leonard Bernstein
1918-1990

Henry Mancini
1924-1994

Monty Norman
1928

John Williams
1932

Les obres

- Fly Me To The Moon: **Bart Howard**
- The Pink Panther: **Henry Mancini**
- Limelight Opening: **Charles Chaplin**
- Un americà a París: **George Gerhswin**
- Over the Rainbow: **Harold Arlen**
- West Side Story: **Leonard Bernstein**
- James Bond: **Monty Norman**
- Superman: **John Williams**
- Star Wars: **John Williams**

Al segle XX, la música de cinema va recollir el llegat de la música clàssica. L'evolució natural del Romanticisme va trobar el seu lloc a la gran pantalla i es va especialitzar en reforçar emocions: por, misteri, amor, passió, inquietud, tendresa, felicitat... Per això, perquè va directe al cor, la música de cinema ha esdevingut tan popular.

L'any 1895 es van presentar al Gran Cafè de París aquelles "fotografies en moviment" dels germans Lumière que aviat esdevindrien la principal atracció de fira a totes les ciutats del món. La imaginació del gran Meliés va acabar de rebrar el clau i, a inicis del segle XX, ja es produien pel·lícules a diferents punts del planeta. L'assignatura pendent seguia sent el so: la sincronització de les veus amb la imatge no va arribar fins al 1927, però la música ja sonava des de feia anys, o bé amb un piano que improvisava música per a les diferents escenes (por, romanticisme, humor) o bé amb petites orquestres que interpretaven en viu la música especialment escrita per a cada pel·lícula.

Gran Cafè de París, 1895

Però va arribar el cinema sonor i el concepte de cinema va canviar. La música va esdevenir des de bon començament un element indispensable i fins i tot protagonista: només cal recordar que la primera pel·lícula sonora, *The Jazz Singer*, és un musical. El concert d'avui fa un repàs a alguns dels temes més destacats de la història del cinema i comença amb la mítica cançó *Over the Rainbow* de la pel·lícula *El màgic d'Oz* (1939) guanyadora de dos premis Oscar: a la millor cançó i a la millor banda sonora. També és la número 1 de la llista de cançons cinematogràfiques més famoses de tots els temps, seguida per *As Time Goes By*, de *Casablanca* i per *Cantant sota la pluja*. Quan Judy Garland la va enregistrar tenia 17 anys i ja havia participat en una dotzena de pel·lícules. La vida trepidant de Hollywood la va abocar al consum de diferents substàncies que se la van endur amb només 47 anys, després de cinc matrimonis i 40 pel·lícules.

El segon dels seus marits (ella tenia 22 anys i ell 42) va ser Vincente Minelli, amb qui va tenir una filla: la després famosa Liza Minelli protagonista del merevellós musical *Cabaret* (1972). Minelli va dirigir l'any 1951 el musical que va marcar un abans i un després en la història del gènere: *Un americà a París*, amb el protagonisme indiscutible de Gene Kelly i la inoblidable música que George Gerswin havia escrit l'any 1928.

Escena de "Cabaret"

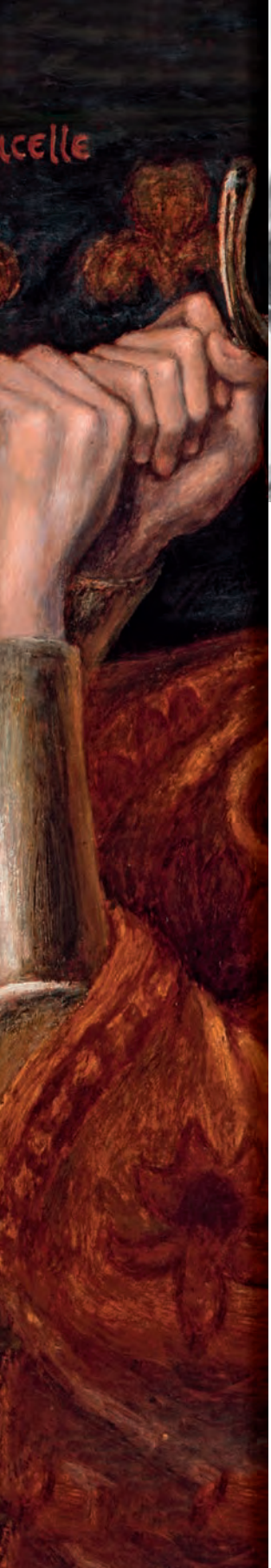

Escena de Limelight (Candilejas)

L'any següent, el 1952, Charles Chaplin va estrenar *Limelight*, però es va trobar el boicot de les distribuidores (i també del públic) per les seves suposades simpaties comunistes. El cas és que la pel·lícula va passar sense pena ni glòria. Però es va reestrenar 20 anys després i com que aquell va ser el primer cop que es projectava a Los Angeles, va entrar a la lluita pels premis Oscar del 1973 on va guanyar l'Oscar a la millor banda sonora. L'última escena ha esdevingut mítica perquè és l'únic cop que van actuar junts dos mites vivents: Chaplin i Buster Keaton.

Fly Me To The Moon no és una cançó especialment cinematogràfica (sí que apareix en alguna pel·lícula, com *Space Cowboys* de l'any 2000), però ve al cas perquè la veu que la va gravar va protagonitzar més de 60 pel·lícules (i quatre matrimonis): Frank Sinatra. La curiositat d'aquesta cançó és que la versió original de 1954 és a ritme ternari (sembla com un valset) i quan Sinatra la va gravar (l'any 1964) la va fer a ritme quaternari, amb aquest característic esperit de swing amb què tots la coneixem. L'any 1969, l'astronauta Buzz Aldrin va endur-se una cinta de cassette amb aquesta cançó a la missió espacial i la va fer sonar mentre orbitaven la Lluna.

Leonard Bernstein, el gran director i compositor nordamericà, va escriure la partitura del musical *West Side Story* el 1957 i l'èxit va ser immediat. Però quan el projecte es va dur al cinema quatre anys després, ningú no sospitava que s'enduria 10 premis Oscar, empatant amb *Allò que el vent s'endugué* (1939) com a segona pel·lícula més premiada després de *Ben-Hur* (1959).

La nissaga de pel·lícules protagonitzades per l'agent 007 va començar el 1962 amb *Dr. No* i encara dura. De moment se n'han produit 24 títols i mai no falla el tema musical característic. Hi ha qui creu que el tema és de John Barry (guanyador de 5 Oscar per la música de pel·lícules com *Memòries d'Àfrica* o *Ballant amb llops*), però no és així: Barry és l'autor de la música de les primeres pel·lícules de ls èries, però el tema és obra de Monty Norman.

Henry Mancini va crear amb només quatre notes un dels *leitmotiv* més característics del cinema: quatre notes que ens diuen, sense cap dubte, que la Pantera Rosa és a prop. La primera pel·lícula on apareixia el tema (protagonitzada per l'inspector Clouseau) va ser nominada per a l'Oscar a la millor banda sonora l'any 1963... però va guanyar *Mary Poppins*. A la seqüència de crèdits apareixia un dibuix animat d'una pantera de color rosa molt prima i estilitzada que va acabar protagonitzant la seva pròpia sèrie de dibuixos animats acompanyada indefectiblement per la música de Mancini.

Escena de Star Wars

L'any 1975 John Williams va guanyar l'Oscar per *Tauró*, el 1977 per *Star Wars* i tothom esperava que el guanyés el 1978 per *Superman*, però no va ser així. No el tornaria a guanyar fins els 1982 (ET) i l'últim (de moment) el 1993 (*La llista de Schindler*). Ara bé: no hi ha ningú viu que el guanyi a nominacions: en porta 51! Només Walt Disney en té més (59). Segur que Williams el supera perquè encara està en actiu i hi ha hagut anys que ha estat nominat per dues o fins i tot tres pel·lícules alhora. Què dir de Johan Williams? És el més gran. Inigualable. Únic. Enèrgic. Passional. Directe. Màgic. Tanqueu els ulls i que la força us acompanyi.

Arcangelo Corelli

#2 MÚSICA ANTIGA

CONCERT DE CAMBRA

Orquestra de cambra amb músics de l'Orquestra Simfònica Sant Cugat

Mayte Santos i Marc Farré, flautes
Sara Guri, viola de gamba
Guillem Gironès, violoncel

Repertori

- **Concerto grosso "Per a la nit de Nadal"** d'**A. Corelli**
- **Sonata per a viola de gamba i clavicèmbal** de **K. F. Abel**
- **Concert per a 2 flautes en Sol major** de **J. J. Quanz**
- **Concert per a violoncel i orquestra** d'**A. Vivaldi**

Aula Magna Conservatori
Sant Cugat del Vallès
10 de novembre de 2018 - 12 h

Sala Roser Carrau
(Espai Cultural Can Bisa)
Vilassar de Mar
11 de novembre de 2018 - 19 h

Compositors de la temporada (Cambra)

Angelo Corelli
1653-1713

Tomaso Albinoni
1671-1752

Antonio Vivaldi
1678-1741

Georg Philipp Telemann
1681-1767

Johann Sebastian Bach
1685-1750

Johann Joachim Quantz
1697-1773

Karl Friedrich Abel
1723-1787

Joseph Haydn
1732-1809

Wolfgang Amadeus Mozart
1756-1791

Edward Elgar
1857-1934

Charles Chaplin
1889-1977

Eduard Toldrà
1895-1962

George Gershwin
1898-1937

Harold Arlen
1905-1986

Bart Howard
1915-2004

Leonard Bernstein
1918-1990

Henry Mancini
1924-1994

Monty Norman
1928

John Williams
1932

Les obres

- **Concerto grosso "Per a la nit de Nadal"** d'**A. Corelli**
- **Sonata per a viola de gamba i clavicèmbal** de **K. F. Abel**
- **Concert per a 2 flautes en Sol major** de **J. J. Quanz**
- **Concert per a violoncel i orquestra** d'**A. Vivaldi**

Recuperar al segle XXI el so del clavicèmbal o de la viola de gamba és fer un viatge en el temps: la vibració d'aquests instruments ens transporta a èpoques llunyanes i ens obre a un món sonor que semblava perdut. Avui el protagonista és el so de l'època barroca.

Entre les formes musicals més explotades durant el Barroc hi ha l'òpera, l'oratori, la suite, la sonata, la fuga i el concert. De les quatre obres programades avui, tres són concerts, és a dir, obres escrites per al lluïment d'un o més instruments solistes que normalment s'estructuren en tres moviments: Allegro-Adagio-Allegro. Un *concerto grosso* és un concert en què les funcions de solista les fa un grup reduït d'instruments. Aquest grup rep el nom de *concertino* i els instruments acompanyants es coneixen amb el nom de *ripieno*.

Arcangelo Corelli va ser el violinista més prestigiós d'Europa i, com a compositor, es va dedicar exclusivament a la música instrumental. Les seves obres més famoses són els 12 concerts que gràcies als seus alumnes es van publicar un any després de la seva mort amb el número d'opus 6. El vuitè d'aquests concerts és el que escoltem avui: es coneix amb el sobrenom de

Orquesta del segle XVII

"*Concert per a la nit de Nadal*" ja que en el darrer moviment el caràcter íntim i nostàlgic de l'obra canvia de forma sobtada i esdevé un cant a la felicitat nadalenca.

Karl Friedrich Abel va ser alumne de Johann Sebastian Bach a Leipzig i company de feina de Johann Christian Bach al servei de la reina d'Anglaterra. Amb ell va fundar els Concerts Bach-Abel que durant més de 10 anys es van celebrar a Londres. És considerat l'últim gran intèrpret de viola de gamba ("viola de cama"), en una època en què ja s'imposaven les violes "de braç" (la família dels violins). .

Johann Joachim Quantz va ser compositor, oboïsta, trompetista i flautista, però ha passat a la història per haver estat, durant 30 anys, el professor de flauta de l'emperador Frederic II de Prussia a qui acompanyava fins i tot a les campanyes militars. Quantz va estar molt influit per la música de Vivaldi i va arribar a compondre més de 500 obres per a flauta entre concerts, sonates i solos

Es calcula que **Antonio Vivaldi** va escriure prop de 500 concerts (no es conserven pas tots), dels quals 230 són per a violí, uns 120 són per a un altre instrument solista (violoncel, flauta, fagot, oboè...), prop de 50 són per a dos solistes i els restants requereixen tres o més solistes. Disposava d'un autèntic laboratori de proves ja que al seu càrrec tenia l'orquestra de noies de l'*Ospedale della Pietà* de Venècia, institució benèfica on cada setmana s'interpretaven les seves obres. De concerts de Vivaldi amb el violoncel com a protagonista se'n conserven una vintena llarga

Chiesa della Pietà, antic Ospedale della Pietà

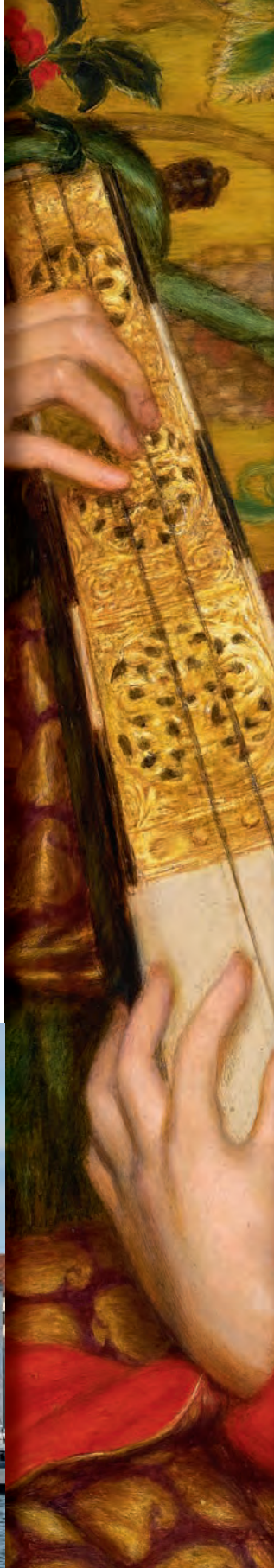

Georg Philipp Telemann

#3 MÚSICA CLÀSSICA

CONCERT DE CAMBRA

Orquestra de cambra amb músics de l'Orquestra Simfònica Sant Cugat

Inés Issel Burzyñska, violí

Repertori

- **Burlesque de Don Quixot** de G. P. Telemann
- **Obertura "Armida"** de J. Haydn
- **Concert per a violí i orquestra núm. 3 KV 216 en Sol major** de W. A. Mozart

  Inés Issel Burzyñska, violí

Aula Magna Conservatori
Sant Cugat del Vallès
12 de gener de 2019 - 12 h

Sala Roser Carrau
(Espai Cultural Can Bisa)
Vilassar de Mar
13 de gener de 2019 - 19 h

Compositors de la temporada (Cambra)

- **Angelo Corelli** 1653-1713
- **Tomaso Albinoni** 1671-1752
- **Antonio Vivaldi** 1678-1741
- **Georg Philipp Telemann** 1681-1767
- **Johann Sebastian Bach** 1685-1750
- **Johann Joachim Quantz** 1697-1773
- **Karl Friedrich Abel** 1723-1787
- **Joseph Haydn** 1732-1809
- **Wolfgang Amadeus Mozart** 1756-1791
- **Edward Elgar** 1857-1934
- **Charles Chaplin** 1889-1977
- **Eduard Toldrà** 1895-1962
- **George Gershwin** 1898-1937
- **Harold Arlen** 1905-1986
- **Bart Howard** 1915-2004
- **Leonard Bernstein** 1918-1990
- **Henry Mancini** 1924-1994
- **Monty Norman** 1928
- **John Williams** 1932

Les obres

- **Burlesque de Don Quixot** de **G. P. Telemann**
- **Obertura "Armida"** de **J. Haydn**
- **Concert per a violí i orquestra núm. 3 KV 216 en Sol major** de **W. A. Mozart**

Mozart va ser un nen prodigi: va voltar per tot Europa lluint el seu virtuosisme i escrivint música a una edat en què la majoria de nens i nenes juguen a fet i amagar. Dos segles i mig després la seva música segueix sonant fresca i plena de llum.

L'alemany **Georg Philipp Telemann** és, probablement, el compositor més prolífic de la història de la música. Les seves obres es compten per milers (no es conserven totes, ni de bon tros) però també cal dir que va tenir la sort de viure 86 anys. *La suite Burlesque de Don Quixot* és una obra molt descriptiva que narra diferents moments de les aventures de l'ingenioso hidalgo. En aquest cas, l'episodi dels molins.

Haydn ha passat a la història sobretot per les seves simfonies i quartets de corda, però també va compondre una dotzena d'òperes. Ell mateix considerava *Armida*, escrita l'any 1784, la millor de totes i l'obertura presenta diferents temes musicals que després apareixen al llarg de l'obra.

Els cinc concerts per a violí de **Mozart** són de l'any 1775: el primer data del mes d'abril, el segon del juliol, el tercer del setembre, el quart de l'octubre i el darrer del desembre. Mozart tenia 19 anys i havia superat l'etapa de "nen prodigi". Era reconegut com a gran compositor, virtuós amb el clavicèmbal (i ja ho començava a ser també amb el piano) i excel·lent intèrpret amb el violí. El seu pare, Leopold, també era músic de la cort i, a més de ser molt bon violinista, era autor d'un tractat pedagògic sobre el violí, per aquests motius el violí havia estat molt present en l'educació musical de Mozart i sembla versemblant creure que els cinc concerts per a violí els va escriure per a ser interpretats per ell mateix en la part solista. Hi ha qui diu, però, que el destinatari de la part solista d'aquestes cinc obres va ser Antonio Brunetti, violinista italià que formava part de l'orquestra de Salzburg des del 1771 i seria el que succeiria en el càrrec de Mestre de Concerts a Mozart quan aquest va ser acomiadat per l'arquebisbe Colloredo.

El *Concert per a violí i orquestra núm. 3* de Mozart forma part, juntament amb els números 4 i 5, del repertori inexcusable de tots els violinistes del món. Són un exemple clar de la elegància i bellesa de l'estil galant i de l'ambient estètic en el que es desenvolupava la vida musical a Salzburg, barregen idees musicals franceses, italianes i austríaques tractades segons la inspiració d'aquell jove geni. La brillantor i la riquesa d'idees són presents des de l'inici, amb un paper de l'orquestra molt destacat i elaborat. El tercer moviment utilitza temes de marcat sabor popular, però sense deixar de fer referències a la música galant francesa com en el ritme de pavana que apareix al mig d'aquest moviment amb les cordes tocant en pizzicato.

Salzburg

Johann Sebastian Bach

#4 MÚSICA BARROCA

CONCERT DE CAMBRA

Orquestra de cambra amb músics de l'Orquestra Simfònica Sant Cugat

Raúl Pérez, oboè
Hector Pérez, oboè
Albert Muñoz, fagot

Repertori

- **Concert de Brandenburg en Sol major núm. 3 BWV 1048** de J.S.Bach
- **Concert per a 2 oboes en Do major, op. 9** de T. Albinoni
- **Concert per a fagot i orquestra en Sol menor** d'A. Vivaldi

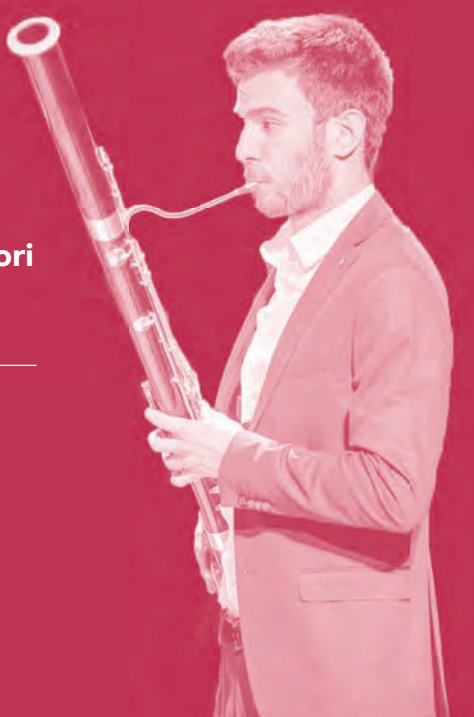

Aula Magna Conservatori
Sant Cugat del Vallès
9 de febrer de 2019 - 12 h

Sala Roser Carrau
(Espai Cultural Can Bisa)
Vilassar de Mar
10 de febrer de 2019 - 19 h

Compositors de la temporada (Cambra)

Angelo Corelli
1653-1713

Tomaso Albinoni
1671-1752

Antonio Vivaldi
1678-1741

Georg Philipp Telemann
1681-1767

Johann Sebastian Bach
1685-1750

Johann Joachim Quantz
1697-1773

Karl Friedrich Abel
1723-1787

Joseph Haydn
1732-1809

Wolfgang Amadeus Mozart
1756-1791

Edward Elgar
1857-1934

Charles Chaplin
1889-1977

Eduard Toldrà
1895-1962

George Gershwin
1898-1937

Harold Arlen
1905-1986

Bart Howard
1915-2004

Leonard Bernstein
1918-1990

Henry Mancini
1924-1994

Monty Norman
1928

John Williams
1932

Les obres

- **Concert de Brandenburg en Sol major núm. 3 BWV 1048** de **J.S.Bach**
- **Concert per a 2 oboes en Do major, op. 9** de **T. Albinoni**
- **Concert per a fagot i orquestra en Sol menor** d'**A. Vivaldi**

A finals del segle XVIII, Venècia estava plena de música: hi havia teatres d'òpera, concerts amb les orquestres de noies dels "ospedalles", grups de cambra a les festes i recepcions que se celebraven a les ambaixades, i fins i tot els gondolers havien de superar un examen de cant per aconseguir el permís de treball.

Teatre la Fenice de Venècia, 1792

En aquest entorn van viure quatre dels compositors italians més destacats del moment: Antonio Vivaldi, Tomaso Albinoni i els germans Marcello (Benedetto i Alessandro). Tots quatre van compartir vetllades musicals i també sonores polèmiques, però l'únic que es va dedicar professionalment a la música va ser Vivaldi. Els altres formaven part de gremis ben diferents i només feien música com a *dilettanti*, és a dir, com a aficionats, músics *amateurs*: Albinoni era impressor, Benedetto jutge i Alessandro matemàtic.

Vivaldi va compondre centenars de concerts dedicats a diferents instruments solistes. La majoria són per a violí, però també en va fer per a instruments ben poc comuns en el paper de solista, com la mandolina, la trompa, la guitarra o el fagot. Vivaldi dirigia l'orquestra de l'*Ospedalle della Pietà* formada per dotzenes de noies. Quan alguna d'elles destacava com a intèrpret, fos quin fos l'instrument, Vivaldi li dedicava un concert. Resulta estrany que hagués escrit un o dos concerts per alguna noia fagotista (si és que n'hi havia), però encara resulta més increïble que en compongués prop de 40. Efectivament, es conserven tres dotzenes de concerts per a fagot de Vivaldi i tot fa pensar que els va compondre pensant en Antonin Möser, el virtuós fagotista de l'orquestra de la cort de Dresden. En qualsevol cas, estem davant d'una bona ocasió per escoltar el timbre i les possibilitats d'aquest instrument que normalment resta amagat dintre de l'orquestra.

Albinoni ha passat a la història per ser l'autor d'un famós *Adagio* que, en realitat, no és d'ell: un musicòleg italià va publicar l'obra l'any 1958 dient que era una reconstrucció basada en uns apunts d'Albinoni que havia trobat en una biblioteca... però no s'ha confirmat res de tot això. El cas és que, de música original d'Albinoni, se n'ha conservat molta, com aquest concert per a dos oboès que basa les figures melòdiques en l'arpegi que ja d'entrada presenta l'orquestra.

Entre els papers que **Johann Sebastian Bach** guardava a la seva biblioteca hi havia diverses obres de Vivaldi i també d'Albinoni (va escriure algunes fugues sobre temes d'ell). Bach apreciava molt el melodisme dels seus contemporanis italians, malgrat que no els va conèixer personalment. Els 6 *Concerts de Brandenburg* daten del 24 de març de 1721, segons consta a la portada autògrafa del plec de partitures regalades i dedicades per l'autor al marcgravi Christian Ludwig de Brandenburg. Probablement no van ser interpretats mai i van quedar a la biblioteca del marcgravi fins que es van editar el 1850, 130 anys després d'haver estat escrits. Al *Concert núm. 3* Bach utilitza totes les combinacions concertants possibles: instruments separats en grups de tres contestant-se, oposant-se i barrejant-se, tots nou a tutti o dos de cada grup acompanyant i deixant-ne un com a solista.

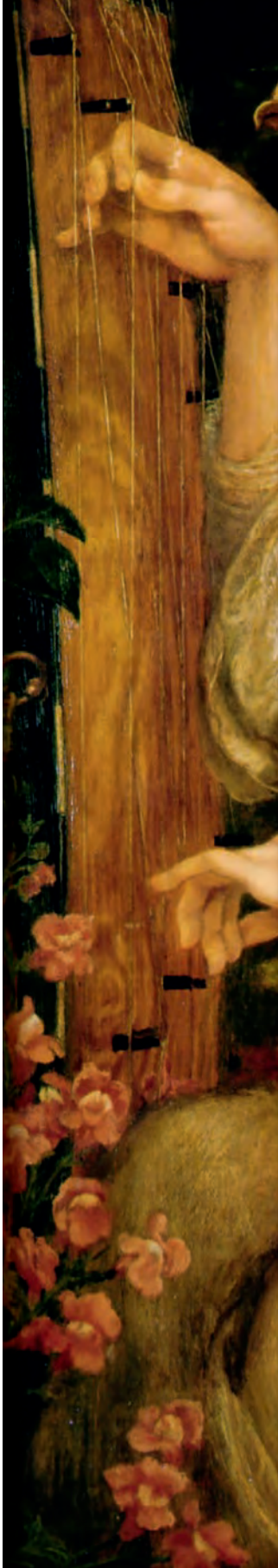

Eduard Toldrà

#5 MÚSICA I POESIA

CONCERT DE CAMBRA

Orquestra de cambra amb músics de l'Orquestra Simfònica Sant Cugat

Beatriz Llamas, soprano

Repertori

■ **Cançons per a soprano i orquestra** d'**Eduard Toldrà**

- *Canticel*
- *Cançó de bressol*
- *Platxèria*
- *Romanç de Santa Llúcia*
- *D'altres a definir*

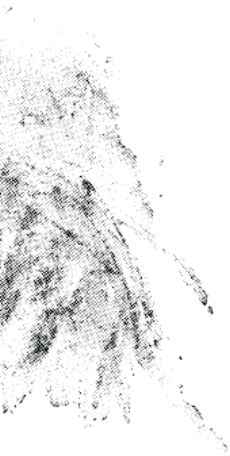

Aula Magna Conservatori
Sant Cugat del Vallès
9 de març de 2019 - 12 h

Sala Roser Carrau
(Espai Cultural Can Bisa)
Vilassar de Mar
10 de març de 2019 - 19 h

Compositors
de la temporada
(Cambra)

Angelo Corelli
1653-1713

Tomaso Albinoni
1671-1752

Antonio Vivaldi
1678-1741

Georg Philipp Telemann
1681-1767

Johann Sebastian Bach
1685-1750

Johann Joachim Quantz
1697-1773

Karl Friedrich Abel
1723-1787

Joseph Haydn
1732-1809

Wolfgang Amadeus Mozart
1756-1791

Edward Elgar
1857-1934

Charles Chaplin
1889-1977

Eduard Toldrà
1895-1962

George Gershwin
1898-1937

Harold Arlen
1905-1986

Bart Howard
1915-2004

Leonard Bernstein
1918-1990

Henry Mancini
1924-1994

Monty Norman
1928

John Williams
1932

Les obres

■ **Cançons per a soprano i orquestra** d'**Eduard Toldrà**
- *Canticel*
- *Cançó de bressol*
- *Platxèria*
- *Romanç de Santa Llúcia*
- *D'altres a definir*

Eduard Toldrà ha passat a la història per tres motius: perquè va ser un gran violinista, perquè va ser un gran compositor i perquè va ser un gran director d'orquestra. Com a compositor, podem escoltar la seva música i constatar, cada vegada, que és un dels poetes musicals més grans que mai hem tingut a casa nostra.

Toldrà va compondre música simfònica, de cambra, sardanes... En total, unes 150 obres. Però el gruix més important de la seva producció el forma la música que va dedicar a la veu: 70 cançons i una òpera. És, sens dubte, un dels màxims representants del *lied* català. De cançons en va escriure al llarg de tota la seva vida, des de les primeres de l'any 1915 (quan tenia 20 anys) fins la darrera de l'any 1960, quan ja en tenia 65. La majoria són en català, amb textos dels nostres grans poetes (Josep Carner, Joan Maragall, Trinitat Catasús, Tomàs Garcés, Josep M. de Sagarra, Clementina

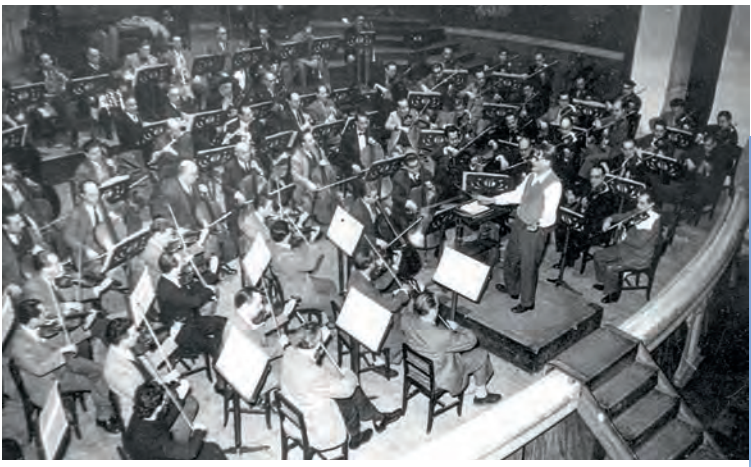

Orquestra Municipal de Barcelona, 1944

Arderiu, Joan Salvat-Papasseit, etcètera), però també 16 cançons en castellà (amb lletres de Lope de Vega, Garcilaso de la Vega, Francisco de Quevedo, etc) i una en gallec. Tal com diu la soprano catalana Assumpta Mateu: "Les cançons de Toldrà són una alenada d'aire fresc que porten l'olor del mar i la calidesa del sol, la brillantor i el blau del cel i el verd alegre dels pins; és la música d'un paisatge, el cant d'una ànima feliç que està arrelada a la terra i somriu a la gent".

Eduard Toldrà i Soler va néixer a Vilanova i la Geltrú el 7 d'abril de 1895. Va estudiar a Barcelona i als 15 anys ja es pot dir que era un professional consolidat: tocava en tot tipus d'esdeveniments musicals, des de concerts clàssics i música de cambra fins a música de ball, cabaret, cinema, cafè i sarsuela. Poc a poc, anirà convertint-se en un dels violinistes més admirats de la ciutat. Sempre li va agradar escriure i llegir i la poesia va ser una de les seves passions, juntament amb l'amor per la natura. A partir de 1920 comença a compondre música de forma més constant: quartets, cançons, obres simfòniques, sardanes... L'any 1923 es casa amb Maria Sobrepera a Cantallops, fan el viatge de noces a París i s'instal·len a Barcelona. Poc després li ofereixen una plaça de professor de violí a l'Escola Municipal de Música de la ciutat. L'any següent neix la seva filla Narcisa. El 1928 estrena l'òpera *El giravolt de maig*, amb text de Josep Carner. A finals de l'any 1943, l'Ajuntament de Barcelona li encarrega la formació de l'Orquestra Municipal de Barcelona. El concert de presentació se celebra al Palau de la Música Catalana el dia 31 de març de 1944. Des d'aquell moment, tot i que agafarà de tant en tant la ploma per escriure algunes petites obres, Toldrà es dedicarà exclusivament a la direcció d'orquestra i deixarà de tocar el violí. Va morir a Barcelona el 31 de maig de 1962 als 67 anys.

Castell dels tres dragons, antiga Escola Municipal de Música de Barcelona

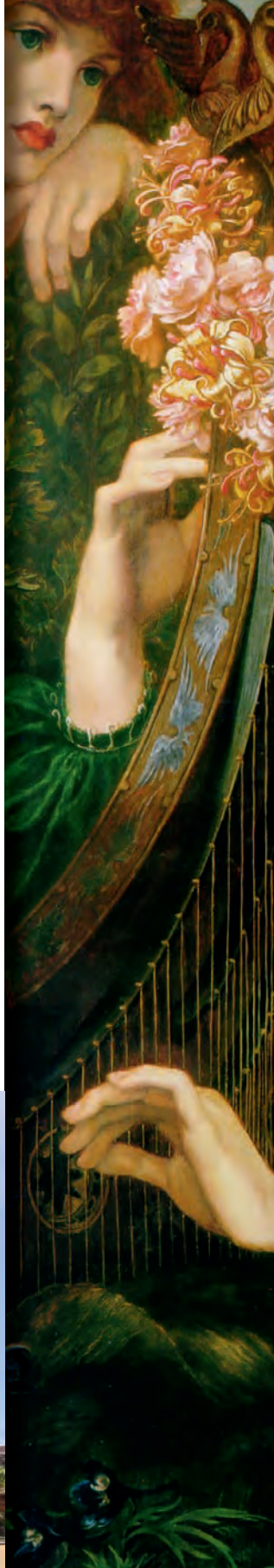

Edward Elgar

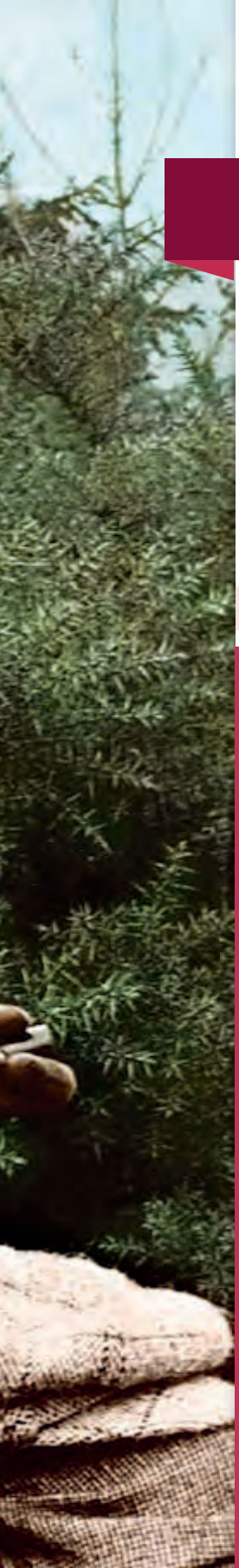

#6 ROMANTICISME MUSICAL

CONCERT DE CAMBRA

Orquestra de cambra amb músics de l'Orquestra Simfònica Sant Cugat

Solistes del ***Quartet Diotima,*** format per:

Carles Ramos, violí
Georgina Muntades, violí
Laura Jover, viola
Paola Rios, violoncel

Repertori

- **Serenata per orquestra de corda** d'**E. Elgar**
- **Introducció i Allegro per a quartet i orquestra, op. 47** d'**E. Elgar**

Aula Magna Conservatori
Sant Cugat del Vallès
6 d'abril de 2019 - 12 h

Sala Roser Carrau
(Espai Cultural Can Bisa)
Vilassar de Mar
7 d'abril de 2019 - 19 h

Compositors de la temporada (Cambra)

Angelo Corelli
1653-1713

Tomaso Albinoni
1671-1752

Antonio Vivaldi
1678-1741

Georg Philipp Telemann
1681-1767

Johann Sebastian Bach
1685-1750

Johann Joachim Quantz
1697-1773

Karl Friedrich Abel
1723-1787

Joseph Haydn
1732-1809

Wolfgang Amadeus Mozart
1756-1791

Edward Elgar
1857-1934

Charles Chaplin
1889-1977

Eduard Toldrà
1895-1962

George Gershwin
1898-1937

Harold Arlen
1905-1986

Bart Howard
1915-2004

Leonard Bernstein
1918-1990

Henry Mancini
1924-1994

Monty Norman
1928

John Williams
1932

Les obres

- **Serenata per orquestra de corda** d'**E. Elgar**
- **Introducció i Allegro per a quartet i orquestra op. 47** d'**E. Elgar**

Edward Elgar va treballar humilment fins als 40 anys quan, de cop i volta, les seves obres van rebre el reconeixement del públic i els honors de la societat victoriana. Malgrat les festes, honors i distincions que li van dedicar, ell va seguir fidel als seus principis, treballant com un rellotger i allunyat del soroll del món.

Edward Elgar era fill d'un afinador de pianos i organista de la ciutat de Worcester, on també hi tenia una botiga d'instruments, i d'una poetessa aficionada. Malgrat la poca formació acadèmica que va rebre, als 16 anys ja feia de músic com a organista d'església, violinista, fagotista, pianista, director de l'orquestra local i director d'alguna societat coral. Després d'escoltar una interpretació del Concert per a violí de Beethoven, Elgar va decidir deixar la carrera d'intèrpret i dedicar-se a la composició. Als 31 anys es va casar amb una alumna seva, Caroline Alice Roberts, dona culta i de bona família, i filla d'un general de divisió. El senyor general, però, mai no va perdonar a la seva filla que es casés amb un music de segona que, per acabar-ho d'arreglar, era fill d'un botiguer. El matrimoni d'Elgar (malgrat el sogre) va ser d'allò més feliç i quan l'èxit d'Elgar com a compositor li va començar a reportar honors i distincions (el 1904 va ser nomenat Sir, va rebre diferents doctorats

Carrer de Worcester

honoris causa, etc), l'aristocràtica familia d'Alice va reemprendre el contacte amb la parella.

Les obres més reconegudes d'Elgar les va escriure a partir dels 40 anys: *les Variacions Enigma* (1898-99), l'oratori *El somni de Geronci* (1900), les cinc *marxes de Pompa i Circumstància* (1901, 1905, 1907 i 1930), les *dues simfonies* (1908 i 1911), el *Concert per a violí* (1910) i el *Concert per a violoncel* (1919). Després de la mort de la seva esposa Alice (1920) pràcticament va deixar de compondre, convençut que els temps havien canviat i que la seva música romàntica ja no s'adeia amb la modernitat del segle XX. Va morir a Worcester el febrer del 1934 als 76 anys.

La *Serenata per a cordes op. 20* és una de les seves obres més interpretades. Va ser escrita l'any 1892 però l'estrena completa no es va escoltar fins el 1899 a New Brighton. Es divideix en tres parts: la primera d'elles té un aire pastoral, com si passegessim pel camp i olorressim el perfum de les flors; la segona és més lenta i plena d'emoció, més meditativa que no pas elegíaca, i la tercera és més moguda, però alhora serena, i també ens porta records pastorivols.

La *Introducció i Allegro*, per a quartet de corda i orquestra de corda, és una obra única, molt especial, pel fet de comptar amb un quartet de corda com a formació solista (com si es tractés d'un *concerto grosso* barroc) i una orquestra de corda acompanyant. Elgar la va escriure "amb la idea de mostrar el virtuosisme dels intèrprets" i la dificultat de la seva interpretació és extrema. Va ser estrenada el 1905 per l'aleshores recent creada London Symphony.

London Symphony Orchestra, un concert de 1911

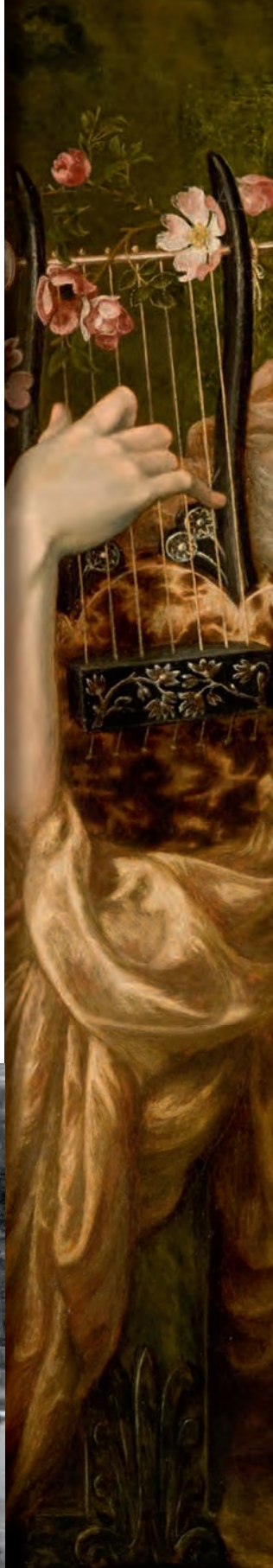

1750...1800

1750...1800 es l'època anomenada del **Classicisme**. L'época de Haydn, Mozart i Beethoven, els compositors de la música clàssica per excel·lència. A la mateixa època algunes coses importants es trobaven en aquest estat, per exemple:

1765
La nau HMS Victory
Al segle XVIII el Victory va garantir la sobirania britànica en els mars. El comandant Nelson dirigí la flota britànica que derrotà les flotes francesa i espanyola a la batalla de Trafalgar el 1805.

1769
El carruatge de vapor de Cugnot
L'invent de la màquina de vapor a principis del segle XVII va fer possible que els cotxes fossin automòbils de veritat. L'oficial d'artilleria francès Nicolas Joseph Cugnot fou el primer a construir un cotxe mogut per vapor. Es movia a la velocitat d'una persona caminant.

1784
El carruatge de correus
A l'Anglaterra del segle XV els correus portaven els missatges a cavall, però després de moltes queixes per la lentitud, el 1784 els cavalls foren substituïts per carruatges. La velocitat mitja del nou correu era de 7 km/h.

1804
La locomotora de R. Trevithick
L'anglès Richard Trevithick va construir la primera locomotora que es movia sobre rails. Així va néixer el transport en tren.

De tot això ningú se'n recorda i fins i tot costa d'imaginar.
D'aquella época, en canvi, en queda **la música clàssica** que en els nostres dies segueix interpretant-se en tota mena d'auditoris, des de les petites aules de les escoles de música, les esglésies, fins als nous grans auditoris que són com noves "catedrals" dedicades a la música.

Orquestra Simfònica
Sant Cugat

TEATRE AUDITORI SANT CUGAT

LA MASSA TEATRE - AUDITORI VILASSAR DE DALT

Espai Cultural Can Bisa

Sala Roser Carrau

Amb la col·laboració

AJUNTAMENT DE SantCugat

Ajuntament Vilassar de Dalt

Ajuntament de Vilassar de Mar